

Sokullu Mehmet
Paşa'nın ölümü

DURAKLAMA DÖNEMİ (1579-1699)

Karlofça
antlaşması

DURAKLAMA DÖNEMİ PADIŞAHLARI

- ✓ III. Murat (1574-1595)
- ✓ III. Mehmet (1595-1603)
- ✓ I. Ahmet (1603-1617)
- ✓ I. Mustafa (1617-1618)
- ✓ II. Osman (Genç) (1618-1622)
- ✓ I. Mustafa (2.kez 1622-1623)
- ✓ IV. Murat (1623-1640)
- ✓ I. İbrahim (1640-1648)
- ✓ IV. Mehmet (Avcı) (1648-1687)
- ✓ II. Süleyman (1687-1691)
- ✓ II. Ahmet (1691-1695)
- ✓ II. Mustafa (1695-1703)

En çok padişah
değişikliği olan
dönem.

**İstikrarsızlığı
göstergesidir.**

DURAKLAMANIN NEDENLERİ

İÇ NEDENLER

- ✓ Merkezi yönetimin bozulması
- ✓ Askeriyenin bozulması
- ✓ İlimiyenin bozulması
- ✓ Ekonominin bozulması

DIŞ NEDENLER

- ✓ İmparatorluğun doğal sınırlara ulaşması
- ✓ Avrupa'da yaşanan gelişmeler (Feodalite, Keşifler, Rönesans, Reform)

Merkezi Yönetimin Bozulması:

İç nedenler

- ✓ Kafes Hayatı Usulü ile **tecrübesiz** kişilerin padişah olması
- ✓ Ekber ve Erşad Sistemi **ile yeteneksiz** kişilere padişahlık yolunun açılması
- ✓ Saray **KADINLARIN**ın ve saray görevlilerinin yönetime müdahalesi
- ✓ Atamalarda **liyakatsizliğin**, **rüşvetin**, adam kayırmacılığının baş göstermesi

Askeriyenin Bozulması:

İç nedenler

- ✓ “**Kanunname-i Kadim**” e aykırı olarak Yeniçeri Ocağı’na asker kaydedilmeye başlanması, Devşirme Sistemi’nin bozulması.
- ✓ “**Ocak, devlet içindir.**” anlayışının “ **Devlet, ocak içindir.** ” anlayışına dönmesi
- ✓ **Tımar Sistemi’nin bozulması** ile Eyalet Ordusu’nun bozulması
- ✓ **Askeri teknoloji** olarak Avrupa’nın gerisinde kalınması

İlmiyenin Bozulması:

İç nedenler

- ✓ “**Beşik Ulemalığı**”nın yaygınlaşması ile ilmi payeler babadan oğla geçmeye başlaması.
- ✓ Adalet sağlama ile ilgili makamlar rüşvet ve adam kayırma ile verilmeye başlanması
- ✓ Avrupa’daki eğitim ve bilim alanındaki gelişmelere ayak uydurulamamış zamanla 17. yy’dan itibaren medreselerde **pozitif bilimler ihmal edilmeye** başlanması

Ekonominin Bozulması:

İç nedenler

- **Kapitülasyonlar** ile ticaretin yabancıların eline geçmesi
- **Keşifler** ile ticaret yollarının değişmesi
- **Tımar Sistemi'nin bozulması**
- **İltizamın yaygınlaşması**
- **Celali ayaklanmaları** ile asayişin bozulması, vergilerin toplanamaması ve tarım alanlarının boş kalması nedeni ile üretimin düşmesi

Ekonominin Bozulması:

İç nedenler

- ✓ Savaşların uzun sürmesi
- ✓ **Kapıkulu mevcudunun artması** ile maaş ödemelerinin artması
- ✓ Bağlı devlet ve beyliklerin vergi ve hediyelerinin azalması
- ✓ Gereksiz harcamalar lüks ve israf ile saray masraflarının artması
- ✓ Avrupa'ya bol miktarda gelen değerli madenlerin, Osmanlı ülkesinde de enflasyona neden olması

İmparatorluğun Doğal Sınırlara Ulaşması

Rusya'nın iklimi

dış nedenler

Hazar Denizi

Atlas Okyanusu

Afrika çölleri

Avrupa' da Yaşanan Gelişmeler:

dış nedenler

- ✓ Feodalitenin yıkılışı ile güçlü **merkezi devletlerin** kurulması,
- ✓ Coğrafi Keşifler ile Avrupa'nın **zenginleşmesi**,
- ✓ Rönesans ve Reform ile özgür düşüncenin gelişmesi, **bilimsel faaliyetlerin hızlanması**
- ✓ karşısında **Osmanlının** tepkisiz ve **seyirci kalması**.

DURAKLAMA DÖNEMİ'NDE İÇ İSYANLAR

Otorite kaybının sonucudur.

Yeniçeri

İSTANBUL
İSYANLARI

Amaç; kişiyi
değiştirmek,
rejimi değil

CELALİ
İSYANLARI

Halk

EYALET
İSYANLARI

Nedenleri

- ✓ Ekonomik sıkıntılar
- ✓ İslahat karşıtlarının kışkırtması.

Sonuçları

- ✓ Merkezi otorite zayıfladı
- ✓ Devlete güven sarsıldı.

Genç Osman'ın şehadeti ve Vaka-i Vakvakiye en meşhurları

Nedenleri

- ✓ Ekonomik sıkıntılar
- ✓ Yöneticilerin zulmü.

Sonuçları

- ✓ Şiddetle bastırılacak.
- ✓ Güvenlik kalmayacak.
- ✓ Şehire kaçış olacak
- ✓ Vergi toplanamayacak.
- ✓ Eyalet yönetimi ve otorite sarsılacak.

Merkezden uzak eyaletlerde (Eflak, Boğdan, Yemen, Bağdat gibi) çıkan bağımsızlıkçı isyanlardır.

~~MİLLİYETÇİLİK~~

İsyanların bastırılması otoriteyi artırılır.

DURAKLAMA DÖNEMİ SİYASİ GELİŞMELERİ

OSMANLI-İRAN

Doğuda ilk toprak kaybı

Mücadelenin temel nedeni **Şii-Sünni** rekabeti ve Doğu Anadolu ile Azerbaycan hakimiyetidir.

1590-Ferhat Paşa Ant.

Doğuda en geniş sınır

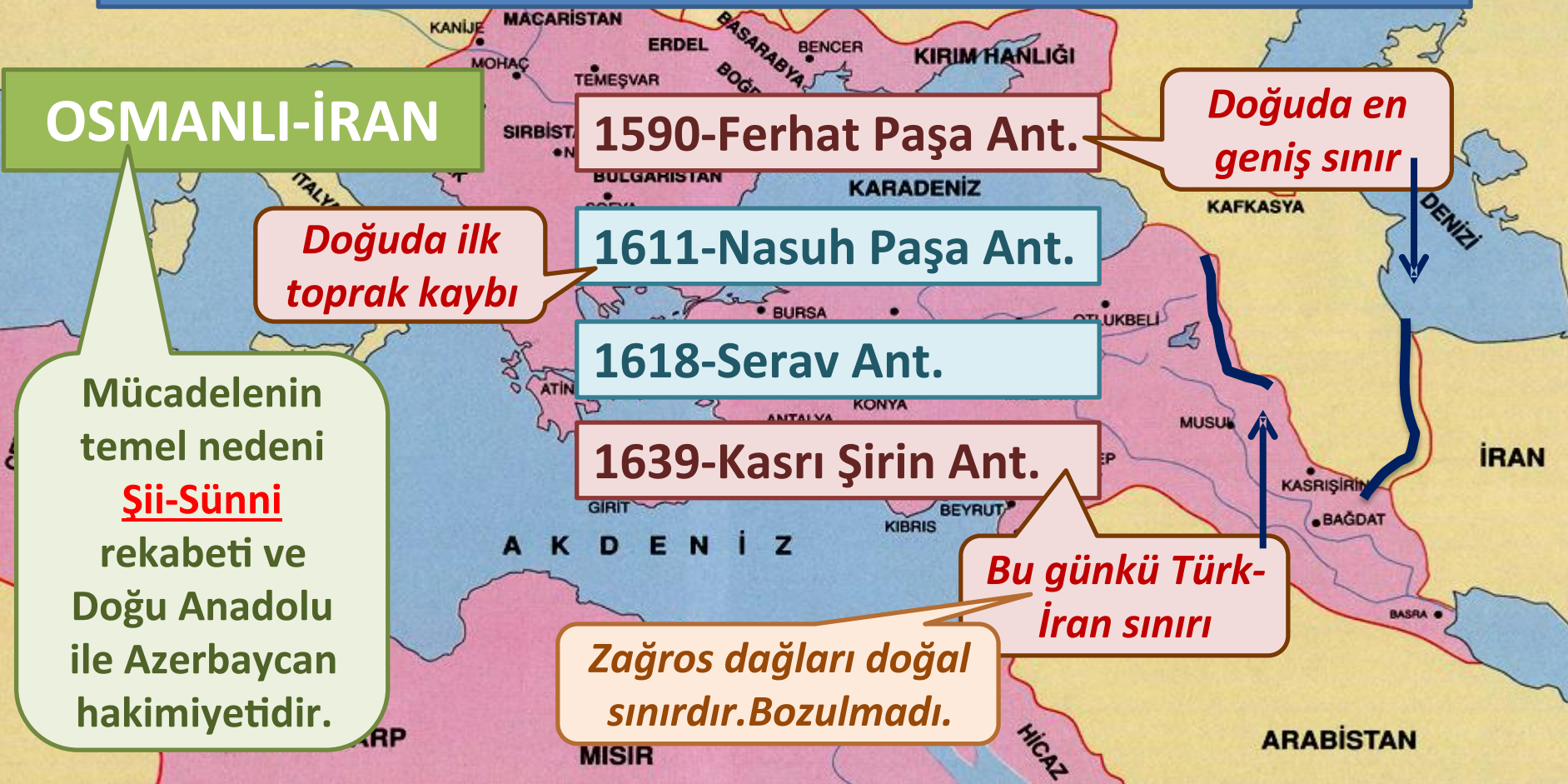
1611-Nasuh Paşa Ant.

1618-Serav Ant.

1639-Kasrı Şirin Ant.

Bu günkü Türk-İran sınırı

Zağros dağları doğal sınırdır. Bozulmadı.

AVUSTURYA

LEHİSTAN (polonya)

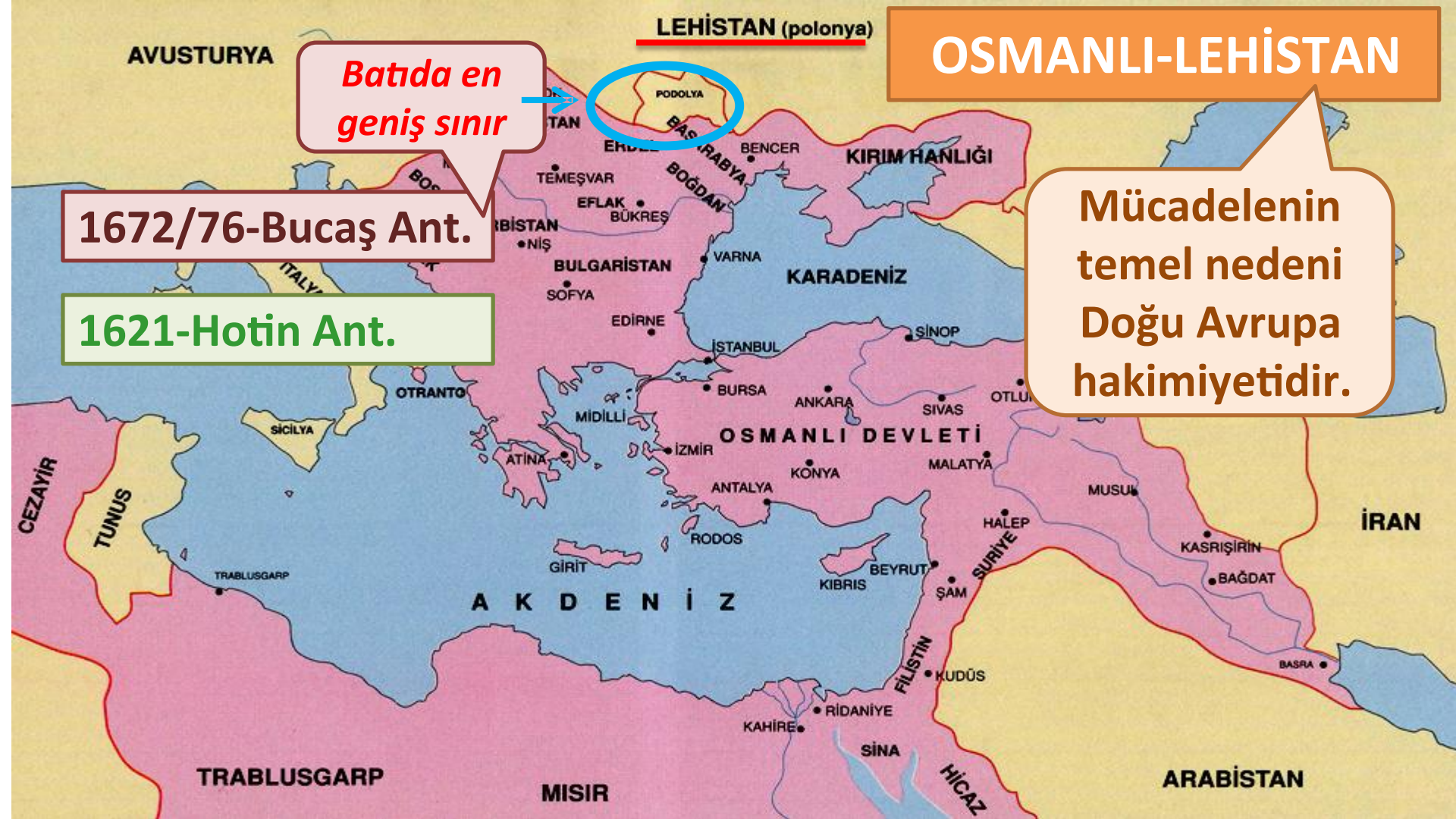
OSMANLI-LEHİSTAN

Batıda en geniş sınır

1672/76-Bucaş Ant.

1621-Hotin Ant.

Mücadelenin temel nedeni Doğu Avrupa hakimiyetidir.

OSMANLI-VENEDİK

Venedik

Mücadelenin temel nedeni Akdeniz hakimiyeti ve ticarettir.

1645/69 Savaşları ve GİRİT'İN FETHİ

25 yıl süren GİRİT'İN FETHİ mali ve ekonomik anlamda devleti sarsmıştır. Aynı zamanda donanmanın güç kaybettiğinin de ispatıdır.

OSMANLI-RUSYA

Mücadelenin temel nedeni Ukrayna ve Kırım hakimiyetidir.

1681 Bahçesaray (Çehrin) ant.

Rusya ile yapılan ilk antlaşma.

AVUSTURYA

1593-1606 Savaşları
Zitvatoruk ant.

OSMANLI-AVUSTURYA

1596 **Haçova Zaferi**
Osm. kazandığı son
büyük meydan zaferi

Mücadelenin temel
nedeni Orta Avrupa-
Macaristan
hakimiyetidir.

*Siyasi
üstünlük gitti*

✓ Avusturya yıllık vergi yerine bir
defalık savaş tazminatı ödeyecek
✓ **Avusturya Kralı Osmanlı
Padişahına eşit sayılacak**

1662-1664 Savaşları
Vasvar ant.

*Osmanlının son
askeri üstünlüğü*

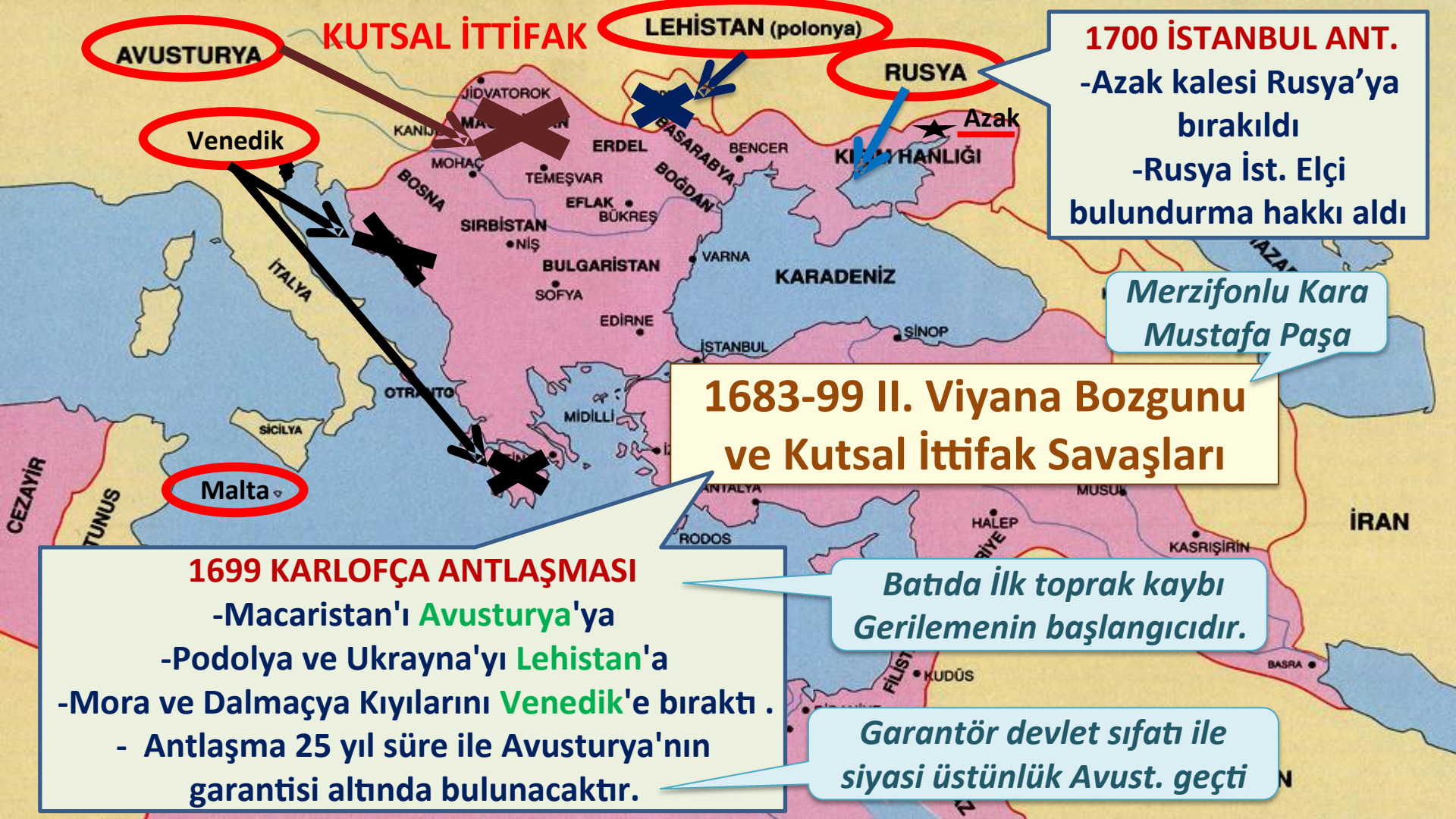
1683-99 Savaşları
Karlofça an.

TRABLUSGAR

ARABİSTAN

AVUSTURYA

KUTSAL İTTİFAK

LEHİSTAN (polonya)

RUSYA

Venedik

1700 İSTANBUL ANT.

-Azak kalesi Rusya'ya bırakıldı
-Rusya İst. Elçi bulundurma hakkı aldı

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

1683-99 II. Viyana Bozgunu ve Kutsal İttifak Savaşları

1699 KARLOFÇA ANTLAŞMASI

-Macaristan'ı Avusturya'ya
-Podolya ve Ukrayna'yı Lehistan'a
-Mora ve Dalmaçya Kıyılarını Venedik'e bıraktı .
- Antlaşma 25 yıl süre ile Avusturya'nın garantisi altında bulunacaktır.

Batıda İlk toprak kaybı
Gerilemenin başlangıcıdır.

Garantör devlet sıfatı ile
siyasi üstünlük Avust. geçti

Malta

ITALYA

SICILYA

CEZAYİR

TUNUS

OTRANTO

MİDİLLİ

İSTANBUL

SİNOP

SOFYA

BULGARİSTAN

SİRİBİSTAN

TEMEŞVAR

MOHAÇ

KANİJA

JİDVATOROK

ERDEL

BENCER

BOĞDAN

BASARABYA

AZAK

KİMYHANLIĞI

KARADENİZ

İRAN

KASRİŞİRİN

MUSUL

HALEP

RIVE

FİLİST

KUDÜS

BASRA

ANTALYA

RODOS

*İlk toprak kaybı.
Gerilemenin başlangıcı.*

**KARLOFÇA
Ant.**

**FERHAT
PAŞA Ant.**

*Doğuda en
geniş sınırlar.*

*Günümüz Türk-
İran sınırı.*

**KASRI
ŞİRİN Ant.**

**DURAKLAMA
DÖNEMİ SİYASİ
GELİŞMELERİNİN EN
ÖNEMLİLERİ**

*Avusturya karşısında
üstünlük gitti.*

**ZİTVATORUK
Ant.**

*Batıda en
geniş sınırlar.*

**BUCAŞ
Ant.**

**GİRİT'in
Fetihi**

*Akdeniz
hakimiyeti.*

ISLAHATLAR

- Osmanlı Devleti yaşanan **sıkıntıları çözmek**, yeniden **devlete güç kazandırmak** amacı ile 17-18-19. yüzyıllarda ıslahat yapacaktır.

Islahat: Eskimiş ya da **bozulmuş** olan tarafları **düzeltilmek**.

İnkılap: Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan **köklü değişiklik**, devrim, reform.

İhtilal: Bir ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını veya yönetim düzenini değiştirmek için **kuvvet kullanarak** yapılan geniş **halk hareketi**, devrim.

OSMANLIDA ISLAHATLAR

17.YY ISLAHATLARI
(Duraklama)

BATILILAŞMA
YOOOOKK...

18.YY ISLAHATLARI
(Gerileme)

BATILILAŞMA
VAAAARR...
Genelde ASKERİ
alanda.

19.YY ISLAHATLARI
(Dağılma)

BATILILAŞMA
VAAAARR...
Her alanda...

17.YY ISLAHATLARI

Askeri-Ekonomik-İdari

17.YY ISLAHATLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Amaç

- ✓ Devlete eski gücünü kazandırmak
- ✓ İsyanları bastırmak
- ✓ Merkezi otoriteyi canlandırmak

Yöntem

Kanuni
Dönemi
canlandırmak

Yanlış TEŞHİS

ISLAHATLAR
BAŞARISIZ OLDU

**BATILILAŞMA
YOK**

Devlet
politikası
olamadı

Baskıya
dayalı

- ✓ Kişiler ile sınırlı kaldı
- ✓ Devamlılık sağlanamadı

NEDEN?

ÇETE

Çıkarları zedelenen çevreler

Yeniçeri isyanları ile kesintiye uğradı

GENÇ OSMAN (1618-1622):

✓ İlk kez saray dışından evlendi.

Saray ile halkı kaynaştırma

✓ **Şeyhülislam**ın fetva dışındaki işlere, siyasete karışmasını engellemeye çalıştı.

✓ **Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak istemiş** lakin durumda haberdar olan Yeniçeri isyan ederek **Genç Osman**'ı öldürmüştür.

Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak isteyen ve Yeniçeriler tarafından öldürülen ilk padişah

IV. MURAT (1623-1640):

- ✓ **Baskı ve şiddetle** düzeni sağlamak istemiş, Yeniçeri Ocağı'nı itaat altına almıştır.
- ✓ **İçki ve tütün yasağını** uygulamıştır.
- ✓ Devlet adamlarından sorunun kaynağı ve önlemler içeren rapor (risale) istemiştir. Gelen raporlardan **Koçi Bey Risalesi**'ni beğenmiş lakin uygulamaya ömrü kafi gelmemiştir.

KOÇI BEY:

- Hazırladığı rapor ile gerçekçi öneriler sunan ve padişahlık makamını dahi eleştiren bir devlet adamıdır.

Koçi Bey Risalesinden;

- Bilgili ve deneyimli yöneticiler devletin ömrünü uzatır
- Padişah bizzat devlet işleri ile ilgilenmelidir
- İmparatorluğun ilk dönemleri altın çağdır
- Şeriattan uzaklaşılması problemlerin kaynağıdır

TARHUNCU AHMET PAŞA:

- Modern anlamda **ilk bütçeyi** hazırlamıştır.
- Saray masraflarını kısması, çıkarı zedelenen kişilerin komplosuna kurban giderek idamına neden olacaktır.

KÖPRÜLÜ MEHMET PAŞA:

Merkezi otoritenin sarsıldığıının göstergesidir

✓ Saraya bazı **şartlar öne sürerek** sadrazamlığa getirilmiştir .

Islahatlarda başarılı olmak istiyor

- ➔ Saray kadınları devlet işlerine karışmayacak
- ➔ İsteddiği kişiyi tayin edebilecek
- ➔ Hakkında şikayet olursa savunması istenecek

Köprülüler Devri (1656-1691)

Köprülü Fazıl Ahmet
Merzifonlu Kara Mustafa
Köprülü Fazıl Mustafa
Amcazade Hüseyin

Duraklama içerisinde "Yükselme" diye anılır.

OSMANLI DEVLETI GERILEME DÖNEMİ

(1699-1792)

Karlofça Antlaşması

GERİLEME DÖNEMİ (1699-1792)

Yaş antlaşması

SİYASİ GELİŞMELER

ISLAHATLAR

BATIDA

1711 Prut

1739 Belgrad

1791 Zıstovi
1792 Yaş

1718
Pasorofça

1774
K.Kaynarca

1801 El Arış

DOĞUDA

1724
İstanbul

1732 Ahmet
Paşa

1746 Kasrı
Şirin(Kerden)

III.Ahmet
(Lale Devri)

III.Mustafa

III.Selim
(Nizamı
Cedit)

I.Mahmut

I.Abdülhamit

GERİLEME DÖNEMİ PADİŞAHLARI

III. Ahmet (1703-1730)

I. Mahmut (1730-1754)

III. Osman (1754-1757)

III. Mustafa (1757-1774)

I. Abdülhamit (1774-1789)

III. Selim (1789-1807)

Gerileme Dönemi Bazı İç Politik Gelişmeler

Bab-ı Ali yönetim merkezi haline geldi.

Kalemiye sınıfının etkinliği arttı

Ayanlar (Taşrada ileri gelen, nüfuzlu kişi) güç ve etkinlik kazandı

Malikane sistemi ile arazi veya başka gelir kaynakları ömür boyu kişilere kiralanmaya (**Muaccele**=kira bedeli) başlandı.

Esham sistemi ile Galata sarraflarından ilk kez iç borçlanmaya gidildi.

GERİLEME DÖNEMİ SİYASİ GELİŞMELERİ

Gerileme Döneminde Osmanlı Dış Politikası

ÖNCE

Karlofça ve İstanbul antlaşmalarında kaybettiklerini geri almak

KIRILMA ANI

1718
Pasorofça
Antlaşması

SONRA

Elindekileri
koruma, tamamen
savunma

Başaramayacağını
anladı

GERİLEME DÖNEMİ SİYASİ RAKİPLERİ

Çar Petro

RUSYA VE SICAK DENİZLER

Kırım

NEDEN SICAK DENİZ?

Açık denizler, Dünya hakimiyetine (askeri-ekonomik) giden yoldur

18-19.yy Osm-Rus savaşlarının temel nedenidir.

Rus ordusu

Azak

Karlofça'da kaybedilenleri
geri alma umudunu arttırdı

1700 İst. Ant da. kaybedilen
yerler geri alındı

1711 PRUT SAVAŞI VE
PRUT ANTLAŞMASI

Osmanlı X Rusya

Baltacı
Mehmet Paşa

Çar
Petro

Osmanlı
ordusu

Karlofçanın garantörü

1715-18 OSMANLI ve VENEDİK-AVUSTURYA SAV. ve PASAROFÇA ANTLAŞMASI

AVUSTURYA

1716

*Peterveradin
sav. Osm.
kaybetti*

OSMANLI

*Karlofça'da
kaybettiği
Mora'yı
almak istedi*

VENEDİK

- ✓ Mora Osmanlıda kaldı
- ✓ Belgrat dahil Sırbistan Avusturya ya bırakıldı

*Pasarofça ile Osm.
Batının üstünlüğünü
kabul etti ve
savunmaya çekildi*

— 1699 Karlofça Antlaşmasına Göre Sınır
- - - 1715 Pasarofça Antlaşmasına Göre Sınır
— 1739 Belgrat Antlaşmasına Göre Sınır

1736-39 OSMANLI ve RUS-AVUSTURYA SAVAŞLARI

1739 BELGRAT ANTLAŞMALARI

1736

- ✓ Avusturya, Pasarofça'da aldığı yerleri iade etti
- ✓ Rusya Karadeniz'de donanma bulundurmuyacak (*Karadeniz'in Türk gölü vasfı son kez teyit edildi*)

Son kazançlı ant.

Fransa'nın desteği.

I. Mahmut dönemi batılı askeri islahatların ürünü

1740 kapitülasyonları tanındı. (süresiz uzatıldı)

1768-74 OSMANLI - RUS SAVAŞI ve KÜÇÜK KAYNARCA ANTLAŞMASI

Küçük Kaynarca der ki;

- ✓ **Kırım bağımsız** olacak ve dini açıdan Halifeye bağlı olacak.

ilk defa Halifelik dış politikada kullanıldı.

- ✓ Rusya **İstanbul'da elçilik** ve Balkanlarda konsolosluk açabilecek

İç işlerimize karışma imkanı elde etti

- ✓ Rusya **Ortodoksların koruyuculuğunu** elde etti

İç işlerimize karışma imkanı elde etti

- ✓ Rusya **Karadeniz'de donanma** bulunduracak

Karadeniz Türk Gölü vasfını kaybetti.

- ✓ Rusya **kapitülasyon** hakkı elde etti

ilk defa

- ✓ Osmanlı **savaş tazminatı** ödeyecek

ilk defa

RUSYA'NIN KIRIMI İLHAK SÜRECİ

1774
**Küçük
Kaynarca**
ile
bağımsız

1779
Aynalıkavak
ile Rus
nüfuzunda

1783
Rusya
ilhak etti

1792 **Yaş**
ant. ile
Osmanlı
kabullendi

~~MİLLİYETÇİLİK~~

1787-92 OSMANLI ve RUS-AVUSTURYA SAVAŞLARI

1789 Fransız İhtilali'nin yarattığı MİLLİYETÇİLİKTEN çekindiler

Galip durumda iken barış istediler işgal ettiği yerleri iade ettiler.

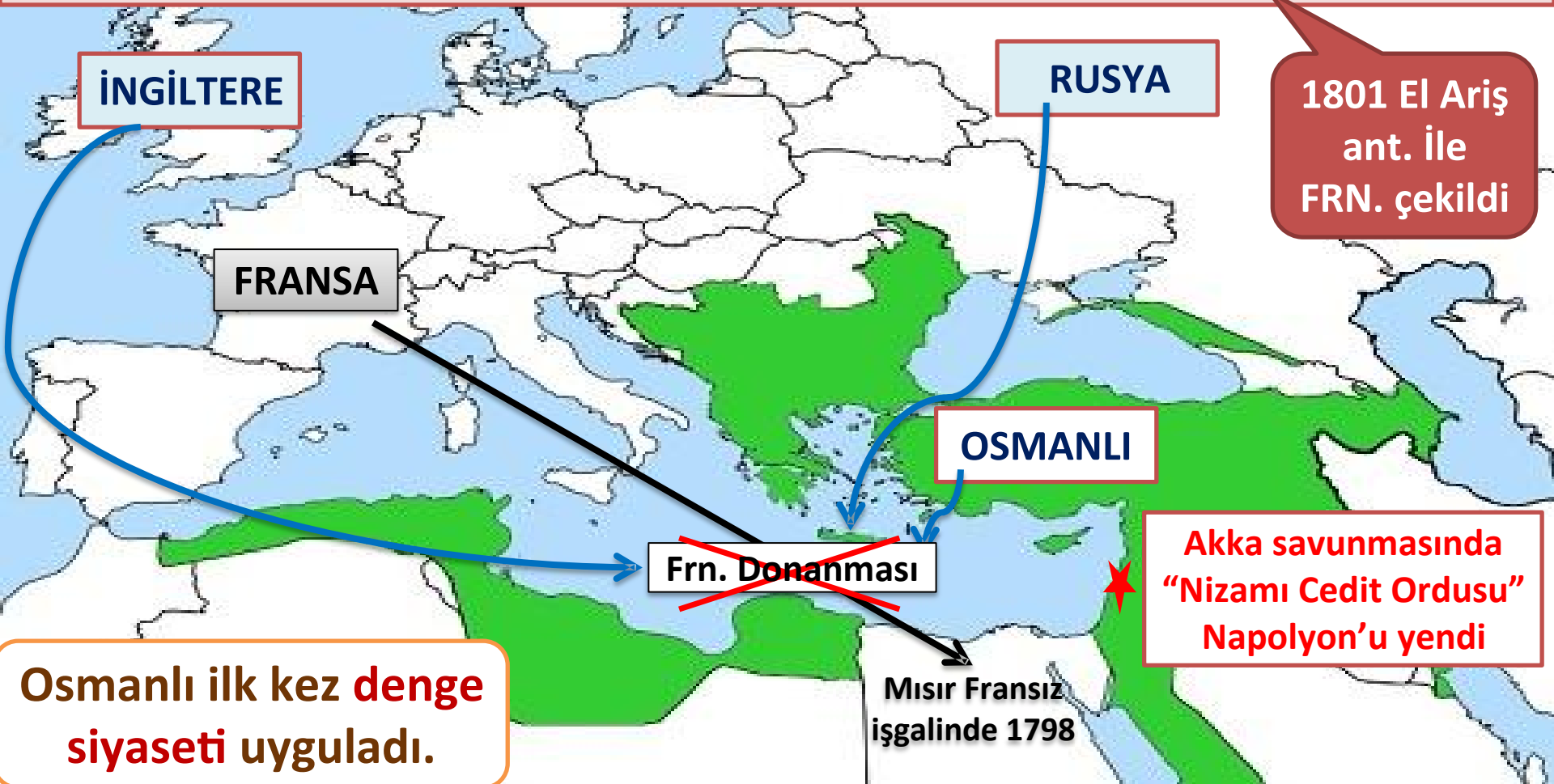
Avusturya ile 1791 Zıştovi ant.

Rusya ile 1792 Yaş ant.

Avusturya ile son savaş

Kırımın Rusya'ya ait olduğunu kabul ettik

1798-1801 OSMANLI-FRANSA SAVAŞI ve EL ARİŐ ANT.

İNGİLTERE

RUSYA

FRANSA

OSMANLI

~~Frn. Donanması~~

Akka savunmasında
"Nizamı Cedit Ordusu"
Napolyon'u yendi

1801 El Arif
ant. ile
FRN. çekildi

Mısır Fransız
işgalinde 1798

Osmanlı ilk kez **denge**
siyaseti uyguladı.

Gerileme Dönemi OSMANLI-İRAN SAVAŞLARI

*Rusya ile ilk dostluk ant.
İran toprakları paylaşıldı.*

1724 İstanbul Ant.

1732 Ahmet Paşa Ant.

**1746 II. Kasrı Şirin Ant.
(Kerden ant.)**

Batının üstünlüğü kabul edildi.

**PASOROFÇA
Ant.**

Askeri alanda Batılılaşmanın
meyvesi. Fransa'ya 1740
kapitülasyonları verildi.

**BELGRAT
Ant.**

**GERİLEME
DÖNEMİ SİYASİ
GELİŞMELERİNİN
EN ÖNEMLİLERİ**

**KÜÇÜK
KAYNARCA
Ant.**

Kırım bağımsız. Halifelik ilk
kez dış politikada kullanıldı.

**YAŞ
Ant.**

Kırım'ın Rus toprağı
olduğı kabul edildi.

**RUSYA
SICAK
DENİZLER**

Osmanlıya
etkisi bilinmelidir.

18.YY ISLAHATLARI

İlk kez batılılaşma var

18.Yy Islahatların Genel Özellikleri

NEDEN?

Yenilgi ve toprak kayıpları ile 17. yy ıslahatlarının başarısızlığı

**BATILILAŞMA
VAR**

**1718 PASAROFÇA
Ant. ile Batının siyasi
ve askeri üstünlüğü
kabul edilmiştir**

Askeri
alanda

Yenilgilere ve toprak kayıplarına son vermek için

Çoğunlukla

AÇ PARANTEZ

Osmanlıda Batılılaşma Evreleri

Lale Devri ile Batılılaşma **başlar**.

III. Selim (Nizam-ı Cedid Dönemi) ile Batılılaşma **hızlanır**.

II. Mahmut Dönemi ile Batılılaşma **köklenir**.

Tanzimat Dönemi ile Batılılaşma sıradan, **olağan hale gelir**.

Gerileme
Dönemi

Dağılma
Dönemi

18.Yy Islahatlarında İstlenen Başarı sağlanamadı

Devlet politikası
olamadı

Genelde askeri
alanda sınırlı kaldı

Halka inilemedi

✓ Kişiler ile sınırlı kaldı

✓ Devamlılık sağlanamadı

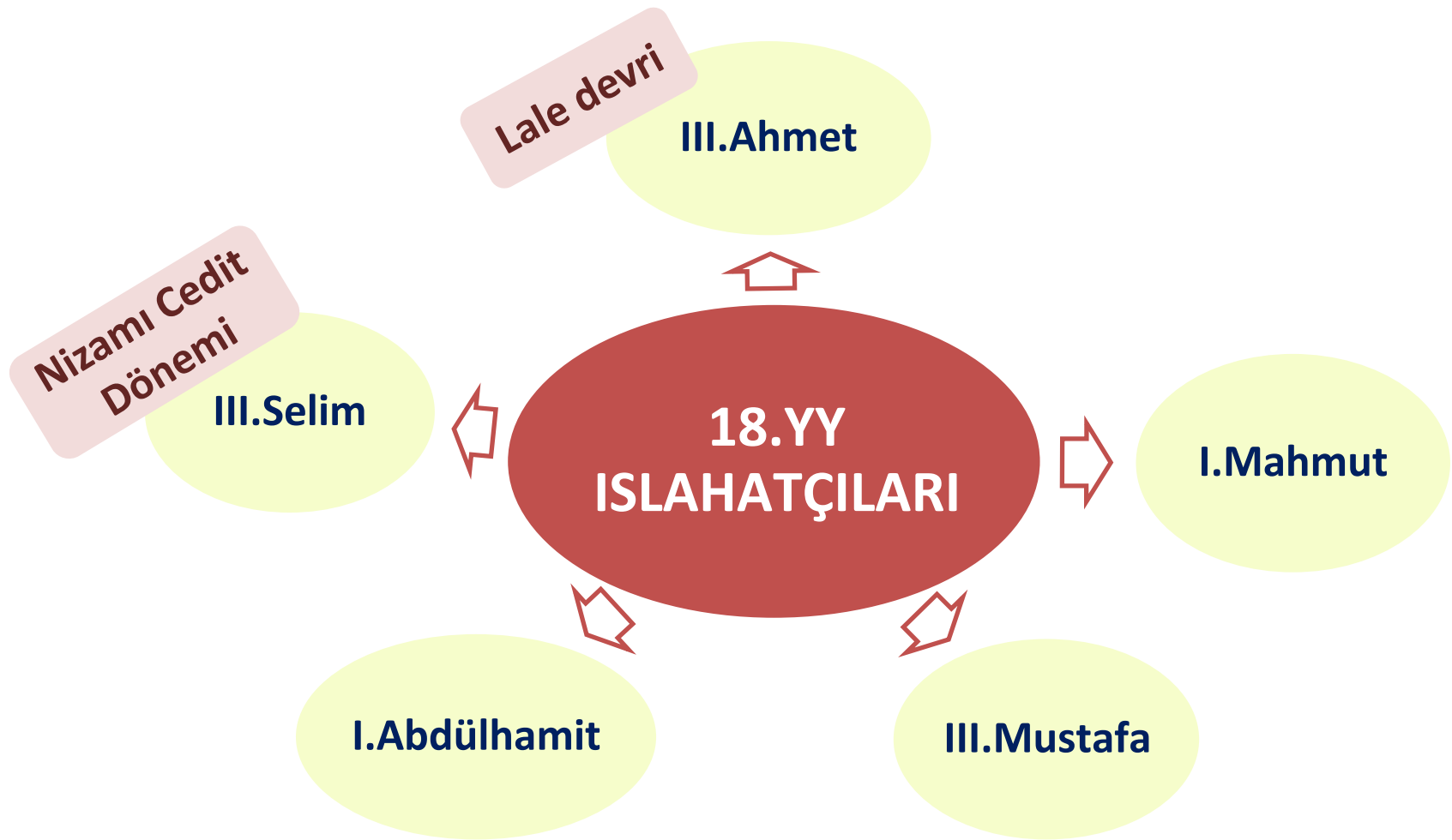
NEDEN?

Çıkarları zedelenen çevreler

Yeniçeri isyanları ile kesintiye uğradı

ÇETE

DİKKAT! İstlenen amaca ulaşamasa da askeri islahatlar bağımsızlığın korunmasında devlete nefes aldıracaktır.

LALE DEVRİ (III. Ahmet) (1718-1730)

Pasarofça

Patrona Halil

- ✓ Barış, keyif ve eğlence yanında ıslahatlar dönemidir.
- ✓ Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa
- ✓ **Levni** (Minyatür)
- ✓ **Nedim** (Divan Edebiyatı)

döneme damga vuran isimlerdir.

Lale Devri Islahatları;

Fransa

İlk defa Avrupa'ya elçi gönderildi

Geçici

Yirmi Sekiz
Çelebi Mehmet

"Paris Sefaretnamesi"

Amaç
Avrupa'daki
gelişmeleri
yakından takip
etmek.

Batının
üstünlüğünün
kabul
edildiğinin
göstergesidir.

Lale Devri Islahatları;

Hattat ve Müstensihler(Kitap çoğaltan) nedeni ile geç kaldı

İlk Türk Matbaası-1727

-İbrahim Müteferrika
-Sait Efendi

Batıdan alınan ilk teknik araç.

İlk basılan eser Vani Efendinin
“**Van Kulu Lügati**”

Dini Kitapların basımı yasak

Batını üstünlüğünün kabul edildiğinin göstergesidir.

Patrona Halil isyanının destekçileri

Hattat ve Müstensihler işsiz kalmasın

Lale Devri Islahatları;

- Yeniçerilerden “**Tulumbacılar**” adı ile **ilk itfaiye** bölüğü oluşturuldu.
- İlk kez **çiçek aşısı** uygulandı.
- Tercüme odaları kurularak doğu klasikleri Türkçeye tercüme edildi.
- Yalova, İstanbul’da kağıt ve kumaş imalathaneleri, Kütahya’da çini atölyeleri kurulmuştur.
- Kütüphaneler açılarak halkın kültürel gelişimi arzulandı.
- **Mimaride Batı etkisi** görülmüş, Barok ve Rokoko üslubu ile eserler yapıldı. **III. Ahmet Çeşmesi** ve **Sadabad Kasrı**.

LALE DEVRİNDE

ASKERİ ISLAHAT

YAPILMADI

Bariş dönemi. Sosyo-kültürel alana ağırlık verildi

PATRONA HALİL İSYANI (1730)

NEDEN

- ✓ Yöneticilerin halktan kopuk lüks bir yaşam sürmeleri
- ✓ Ekonomik sıkıntılar
- ✓ İran'la yaşanan sınır çatışmalarında başarısızlıklar.

SONUÇ

- ✓ Asiler sadrazam ve bazı devlet adamlarını idam etti
- ✓ Saraylar yağmalandı
- ✓ **III. Ahmet tahttan indirildi** ve bir devir sona erdi.

I.MAHMUT (1730-1754)

İlk batı tarzı
askeri ıslahat

- ✓ İlk defa yabancı uzman dan yararlanıldı. Fransız Kont Dö Boneval (Humbaracı Ahmet Paşa).
- ✓ Subay yetiştirmek için ilk batı tarzında okul “Hendesehane” açıldı.
- ✓ Fransa ordusu örnek alınarak ordu; alay, bölük, tabur tarzında düzenlendi.
- ✓ Topçu ve Humbaracı Ocakları düzenlenecektir.

Son kazançlı
ant. 1739
Belgrat ant.
da meyve
verdi

III.MUSTAFA (1754-1774)

- ✓ Sadrazam **Koca Ragıp Paşa** ve Fransız **Baron Dö Tot** ıslahatlarda etkin bir kişilikler.
- ✓ “**Sürat Topçuları Ocağı**” kuruldu.
- ✓ Deniz subayı yetiştirmek için “**Mühendishane-i Bahri Hümayun**” açıldı
- ✓ Fransızcadan matematik, astronomi kitapları tercüme edildi.
- ✓ Maliyeye düzen getirmek için “**Esham Sistemi**” adı ile ilk kez iç borçlanma senetleri hazırlandı.

I.ABDÜLHAMİT (1774-1789)

- ✓ Sadrazam **Halil Hamit Paşa** ıslahatlarda etkili kişi.
- ✓ “**İstihkam okulu**” açıldı.
- ✓ Yeniçeri sayımı yapıldı ve Ulufe alım-satımı yasaklandı.
- ✓ **Cülus bahşişi kaldırıldı.**
- ✓ Batıdan uzmanlar getirilerek askeri ocaklar düzenlendi.
- ✓ Esham Senetleri satılarak **ilk iç borçlanma gerçekleştirildi.**

III. SELİM (1789-1807)

Nizam-ı Cedit
Dönemi

- ✓ **İlk kez planlı** ve programlı ıslahat çalışmaları başladı.
  - ✓ Bu amaçla “**meşveret**” (danışma) meclisi toplayarak devlet adamlarından raporlar (**lahiya=risale**) almıştır.
- Behiç Efendi ve Ebubekir Ratıp Efendi*
- ✓ Gelen raporlarda öneriler askeri ağırlıklıdır ve ıslahatlar da bu yönde olacaktır.
  - ✓ Bu çerçevede yapılan ıslahatlar yeni düzen anlamında “**Nizam-ı Cedit**” olarak adlandırılacaktır.

Nizam-ı Cedit Islahatları;

Akka'da Napolyon'u yendi

- İlk defa Batı tarzında yeni bir ordu, “**Nizam-ı Cedit**” kuruldu.
- Ordunun masrafları için ayrı bir hazine, “**İrad-ı Cedit**” kuruldu.
- Levent ve Selimiye Kışlaları kuruldu.
- Deniz Mühendishanesi geliştirildi ve kara subayı yetiştirmek için “**Mühendishane-i Berri Hümayun**” açıldı.
- Askeri okullarda ilk defa Fransızca öğrenme zorunluluğu getirildi. Fransızcadan tercümelemler yapıldı.

Nizam-ı Cedit Islahatları;

✓ İlk defa “**sürekli elçilikler**” oluşturuldu .

Londra-Yusuf Agah Efendi (İlk daimi elçi)

✓ “**Matbaa-i Amire**” adı ile ilk devlet matbaası oluşturuldu.

✓ Şeyhülislam’ın yetkileri kısıtlanarak, ulemanın devlet işlerine müdahalesi engellendi.

✓ Vezir sayısı azaltıldı.

✓ Yerli malı kullanma zorunluluğu getirildi.

**KABAKÇI MUSTAFA
İSYANI-1807**

*Nizamı Cedit ıslahatlarından
rahatsız olan kesimler*

**III.Selim
tahttan indirildi**

**IV.Mustafa
Padişah**

**ALEMDAR
MUSTAFA PAŞA**

*III. Selimi yeniden
tahta çıkarmak istedi*

III.Selim Asiler tarafından öldürüldü

**IV.Mustafa
tahttan indirildi**

**II.Mahmut
Padişah**

*Islahatların
devamlılığı
sağlandı*

Nizam-ı Cedid Ordusu
İrad-ı Cedid
Elçi (daimi)
Matbaa (devlet)
Kara Mühendishanesi

Elçi, Matbaa, İtfaiye, Çiçek aşısı

III. Ahmet

Lale devri

İlk defa yabancı uzman
Hendesehane

Nizamı Cedid

III. Selim

18.YY
ISLAHATLARI

I. Mahmut

İstihkam Okulu

I. Abdülhamit

III. Mustafa

Sürat Topçuları
Deniz Mühendishanesi
Esham Senetleri

YAKIN ÇAĞ'DA AVRUPA

YAKIN ÇAĞ'DA AVRUPADA MEYDANA GELEN GELİŞMELER

Osmanlıya
etkileri bilinmeli

1789 Fransız
İhtilali

Milliyetçilik-
Demokratikleşme

1830
İhtilali

Demokrasi
güçlendi

1848
İhtilali

İşçi hakları
güçlendi

Sanayi
İnkılabı

Pazaryeri-
hammadde ihtiyacı

1789 FRANSIZ İHTİLALİ

İlk kez "Şark Meselesi" ifade edildi

1815 Viyana Kongresi ve Meternik sistemi ile eski sistemi korumak istediler

NEDENLERİ

- Monarşinin baskısı
- Aydınlanma Çağı ve hümanizmin etkisi
- Ekonomik sıkıntı

SONUÇLARI

Eşitlik,adalet,
özgürlük,laiklik

Milliyetçilik

İhtilal Savaşları
(1793-1815)

Monarşiler yıkıldı,
cumhuriyetler
kuruldu

Demokrasi

İmparatorluklar
dağıldı

YAKIN ÇAĞ'IN BAŞLANGICI

FRANSIZ İHTİLALİNİN OSMANLIYA ETKİSİ

OLUMSUZ

Milliyetçilik
isyanlarına ve Osm.
İmp. dağılmasına
neden oldu

OLUMLU

Tanzimat Fermanı
Islahat Fermanı
Meşrutiyetler
DEMOKRATİKLEŞME
ye vesile oldu

1830 İHTİLALİ

Fransa'da başlayıp Avrupa'ya yayılan monarşi karşıtı ihtilal dalgasıdır. Liberal demokrasi güçlenmiştir.

1848 İHTİLALİ

İşçi hakları ile başlayan ve Avrupa'da demokrasiyi güçlendiren ihtilal dalgasıdır.

Avusturya'dan kaçan Macar mültecilerini tüm baskılara rağmen iade etmeyen Osmanlı'nın uluslararası camiada prestiji güçlendi.

SANAYİ İNKILABI

SANAYİ
İNKILABI
NEDİR?

İnsan ve hayvan gücüne dayanan
imalattan, buhar ve **makine** gücüne
dayanan imalata geçilmesidir

SANAYİ
İNKILABININ
SONUCU?

Üretim
arttı

Pazar yeri ve
hammadde
ihtiyacı arttı

Bu ihtiyaç
SÖMÜRGEÇİLİK
ile karşılandı

Sömürgecilik zirve yaptı

SANAYİ İNKILABININ OSMANLIYA ETKİSİ

Kapitülasyonlarla
birlikte

Avrupa'nın
sanayi
ürünleri
karşısında
Lonca iflas
etti

Osmanlı **açık**
Pazar haline
geldi

Ekonomik
olarak
Avrupa'ya
bağlılık arttı.

Osmanlı
Coğrafyası
sömürge
amaçlı
işgale uğradı

Ekonomik çöküş, siyasi çöküşü de hızlandırdı

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ (1792-1922)

Yaş Antlaşması

DAĞILMA DÖNEMİ (1792-1922)

Saltanatın kaldırılması

SIYASİ GELİŞMELER

Azınlık
İsyanları

1812 Bükreş
Ant.

1829 Edirne
Ant

Mısır İsyanı

1856 Paris Ant

1878 Berlin
ant.

ISLAHATLAR

II.Mahmut

Abdülmecit

Abdülaziz

II.Abdülhamit

DEMOKRATİKLEŞME

Senedi İttifak

Tanzimat Fermanı

Islahat Fermanı

I.Meşrutiyet

II.Meşrutiyet

DAĞILMA DÖNEMİ PADİŞAHLARI

II.Mahmut (1808-1839)

Abdülmecit (1839-1861)

Abdülaziz (1861-1876)

V.Murat (1876)

II.Abdülhamit (1876-1909)

V.Mehmet Reşad (1909-1918)

VI.Mehmed Vahideddin (1918-1922)

DAĞILMA DÖNEMİ SİYASİ GELİŞMELERİ

PANSLAVİZM

Slav halklarının birliği demektir. Rusların sıcak denizlere inme amacı için 19.yy da kullandığı araçtır.

RUSYA

OSMANLI AZINLIKLARININ BAĞIMSIZLIK SÜRECİ

İlk isyan eden azınlık

✓ 1804 Sırp isyanı:

İlk imtiyaz alan azınlık

✓ 1812 Bükreş Antlaşması: Sırbistan imtiyazlı eyalet.

İlk bağımsız olan azınlık

✓ 1829 Edirne Antlaşması: Sırbistan özerk. Yunanistan bağımsız.

✓ 1878 Berlin Antlaşması: Sırbistan+Karadağ+Romanya bağımsız.

✓ 1909 II. Meşrutiyet kargaşası: Bulgaristan bağımsız.

Son bağımsız olan Balkan Devleti

✓ 1912 I.Balkan Savaşı: Arnavutluk bağımsız.

1806-1812 OSMANLI-RUS SAVAŞI ve

BÜKREŞ ANTLAŞMASI

II.Mahmut

✓ 1804 Sırp isyanına Rusların destek olması ve klasik Rus politikası nedeni ile savaş çıktı.

İlk imtiyaz alan azınlık

1812 BÜKREŞ ANT

Sırlar imtiyaz elde etti

İngiltere-Osmanlı arasında 1809 Kalei Sultaniye ant. İmzalandı.

Boğazlar uluslararası arenada ilk defa bir ant. yer aldı

Rusya'ya bırakıldı

1821 MORA (Yunan) İSYANI

II. Mahmut

Mora ve Girit valiliği şartı ile

II. Mahmut

NEDEN?
Milliyetçilik
Batlıların desteği
Rusya'nın kışkırtması

Osmanlı
isyani
bastıramadı

Mısır Valisi **Kavalalı
Mehmet Ali Paşa**'nın
yardımıyla ancak
1827'de isyan bastırıldı

**Fener Patriği
Gregorios idam edildi.**

1827 Navarin baskını

*Rusya'nın
kurduğu Yunan
örgütü "Etniki
Eterya Cemiyeti"*

Hedef *Megola İdea* (Büyük ülkü-Bizans)

*İng-Frn-Rusya Osmanlı
donanmasını yakarak Yunanistan'ın
bağımsızlığını talep ettiler*

1828-29 OSMANLI-RUS SAVAŞI ve EDİRNE ANTLAŞMASI

II.Mahmut

✓ Navarin sonrası Ruslar Edirne ve Erzurum'a kadar ilerlediler ve Osm. Barış istedi

Sırbistan-Eflak-Boğdan özerk oldu

ilk

Yunanistan bağımsız oldu

Rus ticaret gemileri boğazlardan geçebilecek

Kavalalı
Mehmet Ali Paşa

MISIR İSYANI-1831

II. Mahmut

Mısır
İsyanı

Kütahya
ant-1833

İng.nin
desteğini
alma arzusu

Londra
Konferansı
-1840

Hünkar
İskelesi
ant-1833

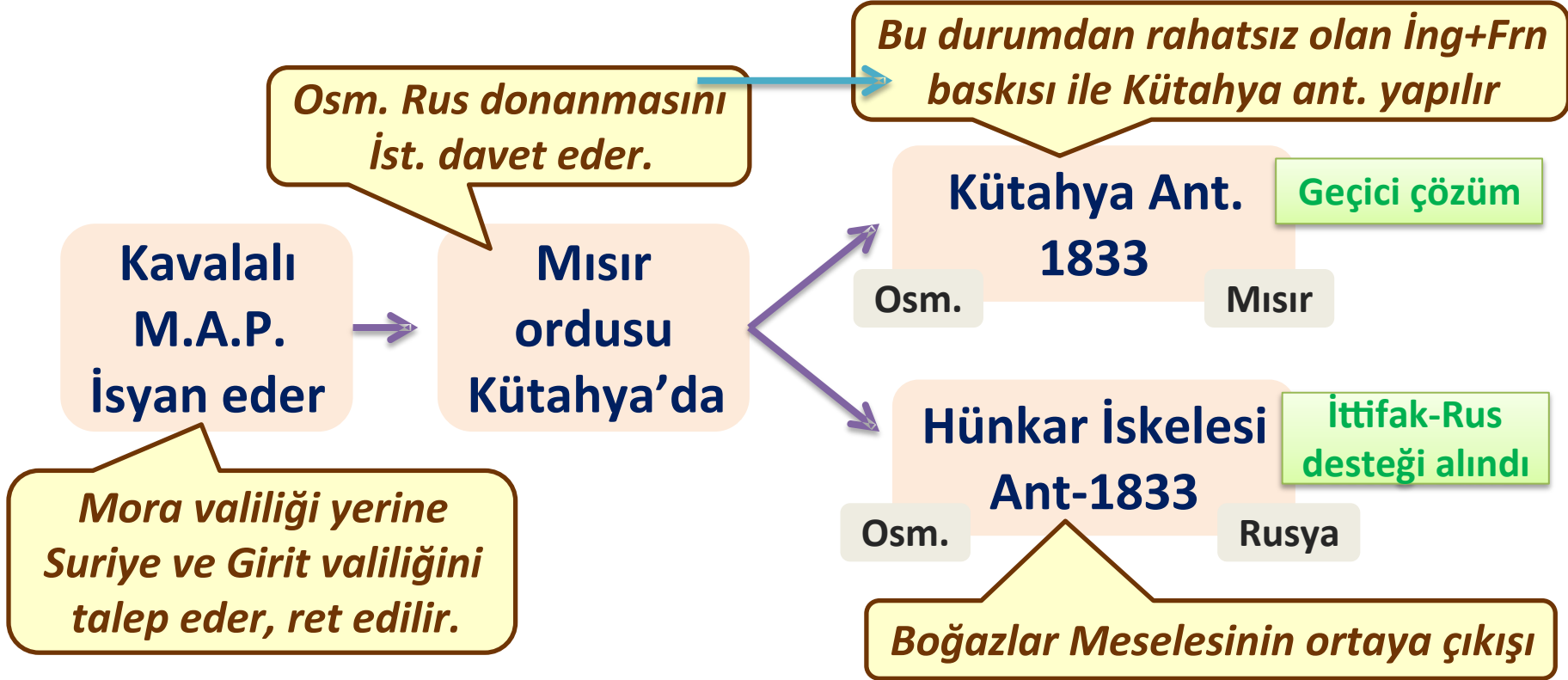
Balta Limanı
Tic.ant-1838

Londra
Boğazlar
sözleşmesi
-1841

Tanzimat
Fermanı-
1839

İç sorun iken
dış soruna
dönüştü

MISIR İSYANI

Osm. Mısır sorununda İng. nin desteğini almak için

Kapitülasyonların ilahı!!!

Osm, İng'nin açık pazarı haline geldi

Balta Limanı Ticaret ant-1838

Osm.

İng

Osm.nın iflasını hızlandırdı.

Tanzimat Fermanı-1839

Batının demokratik değerleri benimsendi

MISIR İSYANI

Rusya'nın boğazlara yerleşmesinin önüne geçmek ve Mısır olayını çözmek için

1839 Nizip
Savaşı

~~Osm.~~

Mısır

Londra Konferansı-1840

✓ Mısır Özerk bir eyalet haline geldi.(Hidivlik olarak M.A.P. ve soyuna bırakıldı)

*Osm. bir vali isyanını
bastırmaktan aciz*

1841-LONDRA BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ

- Boğazlar Osmanlı egemenliğinde kalacaktır.
- Boğazlardan ticaret gemilerinin geçişi serbest olacak, barış zamanında savaş gemilerinin geçişi ise yasak olacaktır

**Osmanlının
egemenliği zedelendi**

**Boğazlar ilk kez
uluslararası statü
kazandı**

1853-56 KIRIM HARBI ve PARIS ANTLAŞMASI

Abdölmecit

Osm. ilk kez İng.
den dış borç aldı

KIRIM HARBI

Neden?

- Rusya'nın sıcak denizler hedefi
- “Kutsal Yerler Meselesi”

Osmanlı için
“Hasta adam”
tabirini Rusya
ilk kez kullandı

TARAFLAR

Osmanlı
İngiltere
Fransa
Avusturya
Piyomente

Rusya

Hemşireliğin kurucusu
Florence Nightingale
yaralılara İst.da baktı

SAVAŞIN GELİŞİMİ

- Rusya 1853'te Sinop baskını ile Osm. Donanmasını batırdı
- Müttefikler Sivastapol'u ve Kırım'ı işgal etti.
- Rusya barış istedi

1856 PARİS ANTLAŞMASI der ki;

- Osmanlı Devleti bir Avrupa Devleti sayılacaktır. **İlk kez**
- Osmanlının toprak bütünlüğü Avrupa Devletlerinin garantisi altında olacaktır. **Topraklarını korumaktan aciz Osmanlı**
- Karadeniz tarafsız olacak ve Rusya ile Osmanlı donanma bulundurmayacaktır **Galip iken mağlup devlet muamelesi gören Osmanlı**
- Avrupa Devletleri ilan edilen Islahat Fermanı'na karışmayacaktır **Fermanın ant. da geçmesi Osmanlının iç işlerine müdahaleyi kolaylaştıracaktır.**

1877-78 OSMANLI-RUS SAVAŞI (93 Harbi) ve BERLİN ANTLAŞMASI

II. Abdülhamit

93 HARBİNİN NEDENİ

*Osm. I. Meşrutiyeti
ilan etti.*

Panslavizmin
etkisi ile çıkan
Balkan Bunalımı

Berlin Konferansı

İstanbul (Tersane)
Konferansı

Londra Konferansı

Osmanlının içişlerine karışılıyor

Osmanlı içişlerine
karıştırmadı ve
Rus saldırısı ile
savaş başladı

93 HARBİ ve ~~AYESTEFANOS ANT.~~

Osm-Rus

Osmanlı ağır bir yenilgi aldı

*Plevne
Gazi Osman
Paşa*

*Erzurum
Gazi Ahmet Muhtar
Paşa ve Nene Hatun*

AYESTEFANOS ANT-1878

- ✓ **Büyük Bulgaristan** kurması nedeniyle batının tepkisi ile karşılaştı ve uygulanamadı (**Ölü doğan ant.**)
- ✓ Yerine Berlin ant. imzalandı

1878 BERLİN ANTLAŞMASI

✓ Büyük Bulgaristan parçalanarak Osmanlı hakimiyetine bırakıldı

✓ Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız oldu

✓ Girit ve Ermenilerin yaşadığı yerlerde ıslahat yapılacak.

✓ Bosna-Hersek geçici olarak Avusturya'ya bırakıldı.

✓ Elviya-i Selase (Kars-Ardahan-Batum) Rusya'ya bırakıldı.

İlk defa ERMENİ MESELESİ gündeme gelecektir

Berlin Antlaşması ve buna bağlı 1878-1881 arasındaki antlaşmalarla tespit edilen Balkan Devletleri sınırları

93 HARBİ VE BERLİN ANTLAŞMASININ ETKİLERİ

Osmanlının
güçsüzlüğünü
tescilledi

1878'de **Kıbrıs**
geçici olarak
İng. Bırakıldı
(Rusya'ya
karşı yardım
alabilmek
için!!!)

İng.
Osmanlının
toprak
bütünlüğü
politikasını
terk etti

Osmanlı
Almanya'ya
yakınlaştı

Denge
Siyaseti

Ermeni
Meselesi ve
terörü

II. Abdülhamit

GİRİT MESELESİ

1878 Berlin ant. Girit'te Islahat Yapılacak der

1878 Halepa Fermanı ile Girit özerk oldu

1897'de Yunanistan Girit'i işgal etti

1908'de Girit Yunanistan tarafından ilhak edildi

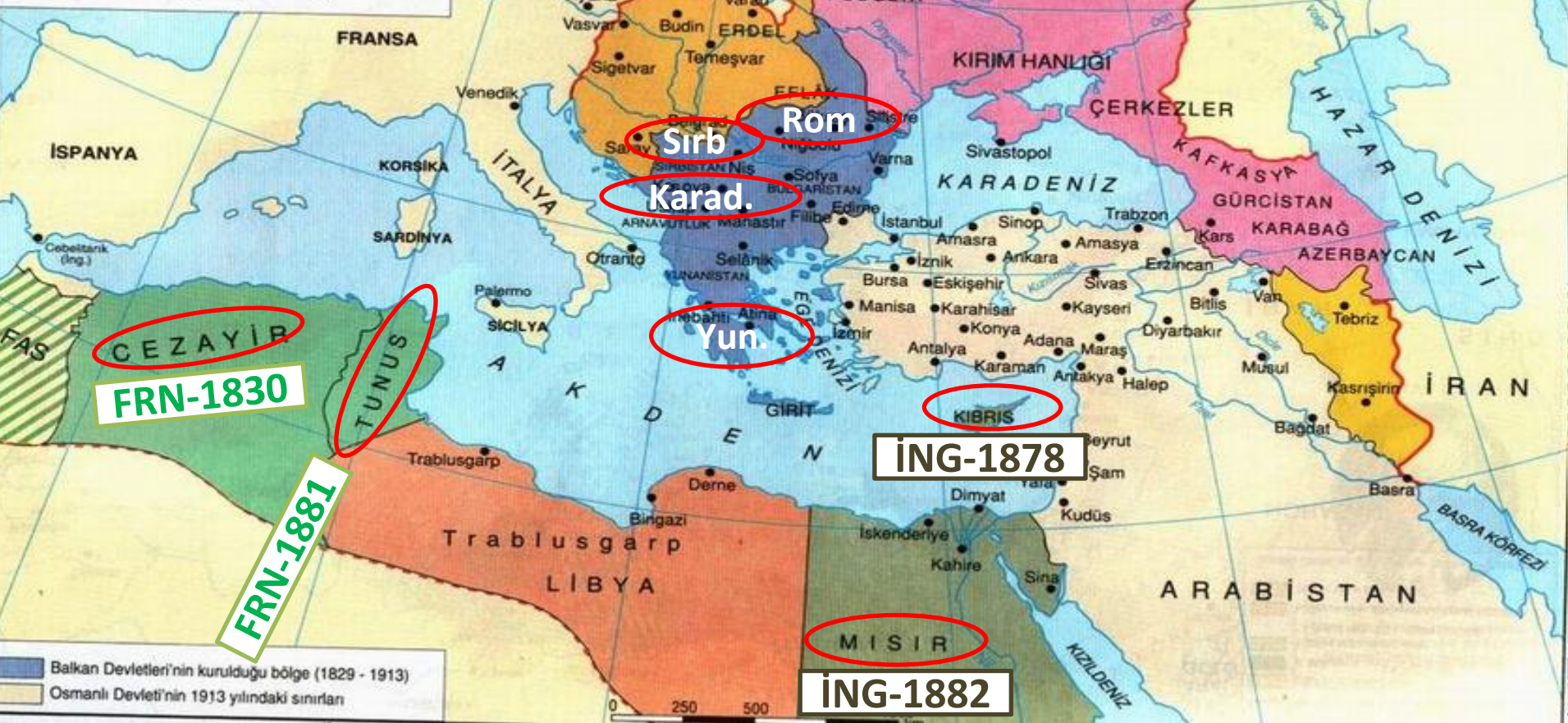
1913 Atina ant. ile bu durumu Osmanlı kabullendi

Osmanlının son meydan zaferi

1897 Dömeke Meydan Savaşı ve İst. Ant ile Girit Osmanlı'da kaldı

19.YY DİĞER SİYASİ GELİŞMELER

- Avusturya-Macaristan'ın aldığı yerler (1699)
- Rusya'nın aldığı yerler (1699 - 1878)
- İran'ın aldığı yerler (1639)
- İngiltere'nin aldığı yerler (1878 - 1882)
- İtalya'nın aldığı yerler (1912)
- Fransa'nın aldığı yerler (1830 - 1881)

CEZAYİR
FRN-1830

FRN-1881

Sırb

Karad.

Yun.

KIBRIS

İNG-1878

İNG-1882

MISİR

19.YY SİYASİ GELİŞMELERİ

Azınlık isyanları

İlk isyan Sırp
İlk Bağımsız Yunan

Bükreş ant.

İlk imtiyaz sırp

Edirne ant

İlk Bağımsız Yunan
Sırp+Eflak+Boğdan özerk

Mısır isyanı

Hünkar İskelesi ant.
Balta Limanı ant.
Londra Boğazlar sözl.

Berlin ant.

Sırp+Karadağ+Romanya
bağımsız
İlk kez Ermeni meselesi

Paris ant.

Osmanlı Avrupa devleti

19.YY ISLAHATLARI

Her alanda batılılaşma

19.YY ISLAHATLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Amaç

- ✓ Devletin dağılmasını engellemek
- ✓ Azınlık isyanlarını engellemek
- ✓ Batıların işçilerimize karışmasını engellemek

Her alanda
BATILILAŞMA var

Kadro hareketi,
devlet politikası

DEMOKRATİKLEŞME
var (**ilk** anayasa-
parlamento-kanun
üstünlüğü)

Osmanlıyı
kurtaramasa da
Türkiye'nin alt
yapısı oluştu

19.YY ISLAHATÇILARI

**II.MAHMUT
(1808-1839)**

**TANZİMAT DÖNEMİ
(1839-1876)**

**II.ABDÜLHAMİT
(1876-1909)**

Meşrutiyet

İstibdat

**ABDÜLMECİT
(1839-1861)**

**ABDÜLAZİZ
(1861-1876)**

II.MAHMUT DÖNEMİ (1808-1839)

ASKERİ ALANDA ISLAHATLAR

Yeniçeri tarafından dağıtıldı

Sekban-ı Cedit

yerine

Yeniçeri tarafından dağıtıldı

Eşkinci Ocağı

Batı tarzı ordu denemeleri

YENİÇERİ OCAĞI
kaldırıldı

yerine

Asakir-i Mansure-i Muhammediye

Batı tarzı ordu

1826- Vaka-i Hayriye

Islahatların önünü açacak ve padişah ile devletin otoritesini artacaktır.

Askeri Islahatlar;

- Seraskerlik kuruldu.

↳ Genelkurmay Başkanı-İlk serasker Ağa Hüseyin Paşa

- Redif Birlikleri kuruldu.

↳ Eyaletlerin güvenliğini sağlamak için

- Mekteb-i Harbiye , Mekteb-i Tıbbiye ve Mekteb-i Baytar açıldı.

↳ Harp Okulu

↳ Askeri doktor

↳ Askeri veteriner

- Mızıka-i Hümayun (mehteran kaldırıldı) kuruldu.

↳ Askeri bando

- Darül Şura-i Askeri kuruldu.

→ Askeri işleri düzenlemek için

YÖNETİM-HUKUK ALANINDA ISLAHATLAR

Sened-i
ittifak yapıldı

- ✓ **Divanı Hümayun kaldırılarak yerine Nazırlıklar (Bakanlık) kuruldu. Nazırların bir araya gelmesi ile Heyeti Vukela (Bakanlar Kurulu) oluşturuldu.**

ESKİ DÜZEN	YENİ DÜZENLEME	
Divanı hümayun	Nazırlıklar (Heyeti Vukela)	→ Bakanlar Kurulu
Sadrazamlık	Başvekâlet	→ Başbakan
Reisülküttab	Hariciye Nezareti	→ Dışişleri bakanı
Sadaret Kethüdası	Dâhiliye Nezareti	→ İçişleri bakanı
Darphane Hazinesi, Hazineiamire	Maliye Nezareti	→ Maliye bakanı
Vakıflar	Evkafihümayun Nezareti	→ Vakıflar Genel Müd.
Şeyhülislamlık	Babımeşihat Dairesi	→ Diyanet İşleri Başk.

Yönetim-Hukuk Alanında Islahatlar;

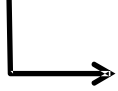
- ✓ **Meclis-i Vala-i Ahkamı Adliye** kuruldu.
  - ↳ **Yasal düzenlemeler için**
- ✓ **Dar-i Şurayi Bab-ı Ali** oluşturuldu.
  - ↳ **İdari işler planlanmak için.Danıştay'ın temelidir.**
- ✓ **Tımar Sistemi kaldırıldı.**
- ✓ **Memurlara;**
  - Merkezden maaş ödemesine geçildi,
  - **Fes, ceket ve pantolon** giyme zorunluluğu getirildi.
  - Dahiliye (İç) ve Hariciye (dış) olarak iki ana sınıfa ayrıldı.
  - Atamalar ve terfiler kurala bağlandı.

Yönetim-Hukuk Alanında Islahatlar;

- ✓ **Müşir** (Vali) ler merkezden atandı ve iller merkeze bağlandı.
↳ **Merkezi otorite güçlendirmek için**
- ✓ **Muhtarlıklar** kuruldu.
↳ **Ayanlara karşı merkezi otorite arttırılmaya çalışıldı**
- ✓ **Müsadere Usulü** büyük ölçüde kaldırıldı.
↳ **Özel mülkiyet güvence altına alındı.**
- ✓ **Karantina** ve **Posta** teşkilatı kuruldu. **Pasaport** uygulaması ve İstanbul için **Mürur tezkeresi** uygulaması başlatıldı.
↳ **İç pasaport**
- ✓ İlk kez **Padişah resmi**, devlet dairelerine asıldı.

Yönetim-Hukuk Alanında Islahatlar;

- ✓ İlk nüfus sayımı (1831) ve mal-mülk sayımı yapıldı

Askeri amaç olduğu için sadece erkek nüfus sayılmış, mülk sayımı ile ekonomik potansiyel tespit edilmek istenmiştir

- ✓ II. Mahmut, ülke içinde ilk kez geziye çıkarak, din ve mezhep ayrımcılığı yapılmayacağını özellikle vurguladı

*Müslüman'ı camide, Hıristiyan'ı kilisede,
Yahudi'yi havrada görmek isterim*

EĞİTİM-KÜLTÜR ALANINDA ISLAHATLAR

- ✓ Avrupa'ya ilk kez öğrenci gönderildi

*Batının üstünlüğünün kabulüdür.
Batıyı takip etme amacı vardır.*

- ✓ İlköğretim zorunlu hale getirildi

İstanbul'da ve erkekler için.

- ✓ İlk resmi gazete **Takvim-i Vaka-i** yayınlandı

*Türkçe, Arapça, Rumca,
Ermenice, Fransızca basıldı*

*Devletin yaptığı düzenlemelerden
halkı haberdar etme amacı vardır.*

- ✓ **Mekteb-i Maarif-i Adliye** açıldı.

Devlet memuru yetiştirmek için

Eğitim-kültür Alanında Islahatlar;

✓ Batı tarzı eğitim veren **Rüştiye** ve **Mektebi Ulumu Edebiye** açıldı.

↳ **Orta okul**

↳ **Lise**

✓ Babı alide **Tercüme odası** açıldı.

↳ **İlk Yabancı dil okulu**

Eski ve yeni eğitim kurumlarının bir arada bulunması toplumda kültürel ikiliğe neden olacaktır

EKONOMİ ALANINDA ISLAHATLAR

- Yerli malı kullanımı özendirilmeye çalışıldı.
↳ **Sanayi İnkılabı'nın etkileri önlenmeye çalışıldı.**
- Kumaş (çuha) fabrikası açıldı.
- Ticaret için gümrük vergilerinde düzenlemelere gidildi.

ABDÜLMECİT DÖNEMİ (1839-1861)

İDARE-HUKUK ALANINDA ISLAHATLAR

✓ **Meclis-i Ali Tanzimat** kuruldu.

→ *Islahatları düzenleme, kanun yapmak için*

✓ **Arazi Kanunnamesi** (1858) çıkartıldı.

→ *Toprak sistemi sadeleştirdi. (Mülk-Miri-Vakıf-Metrük-Ölü)*

✓ **İltizam Sistemi kaldırıldı**, vergilerin toplanması için **muhassıllık** oluşturuldu.

Maaşlı vergi memuru ←

✓ **Posta Nezareti** kuruldu.

İdare-hukuk Alanında İslahatlar;

✓ Rusumat Emaneti kuruldu.

→ *Sahil güvenlik ve gümrük teşkilatı*

✓ İstanbul'da ilk Şehremaneti (1855) kuruldu.

→ *Belediye örgütü.(Galata'da)*

✓ Ceza ve Ticaret Kanunları ile Ticaret mahkemeleri kuruldu.

✓ İl (Taşra) meclisleri (1840) oluşturuldu.

EĞİTİM-KÜLTÜR ALANINDA ISLAHATLAR

- ✓ Meclis-i Maarif-i Umumiye kuruldu. → **Eğitim komisyonu**
- ✓ Maarif-i Umumiye Nezareti kuruldu. → **Eğitim Bakanlığı**
- ✓ Tercüman-ı Ahval ve Ceride-i Havadis gazeteleri yayınlandı.
  - ↳ **İlk zel gazete**
(Agah efendi-Şinasi ıkardı)
  - ↳ **Yarı resmi gazete**
(William Churchill ıkardı)
- ✓ Encümen-i Daniş oluşturuldu. → **bilim kurulu**

Eğitim-kültür Alanında Islahatlar;

- ✓ Dar-l Muallimin kuruldu. → *Erkek ğretmen okulu*
- ✓ Mekteb-i Mülkiye açıldı. → *Memur-yönetici yetiştirir*
- ✓ Kızlar için İpitidai ve Rüştiye açıldı. → *Kızlara ilk kez eğitim hakkı tanındı*
- ✓ Heybeliada Ruhban Okulu açıldı.
- ✓ İlk Türk dergisi **Vekayı tıbbiye** yayınlandı.
- ✓ **Gll Agop** modern Osmanlı Tiyatrosunu kurdu.
- ✓ şinasi **İlk Türk tiyatrosu** şair evlenmesini yazdı.

EKONOMİ ALANINDA ISLAHATLAR

- ✓ Mecidiye ve kaime piyasaya sürüldü.
↳ Altın-gümüş para   ↳ İlk kağıt para
- ✓ 1854 Kırım Harbi'nde İngiltere'den ilk kez dış borç alındı.
- ✓ Bank-ı Dersaadet ve Bank-ı Şahane-i Osmaniye kuruldu
↳ İlk Osmanlı bankası   ↳ Osmanlıda Yabancı destekli ilk banka
- ✓ İlk demir yolu İzmir-Aydın arasına döşendi.
- ✓ İlk telgraf hattı döşendi.
- ✓ Şirketi Hayriye açıldı. → Deniz işletmeciliği
- ✓ Sanat ve ticarete gedik usulü kaldırıldı.

ASKERİ ALANINDA ISLAHATLAR

✓ **Umur-u Zaptiye Teşkilatı** kuruldu.

↳ **Jandarma**

✓ **Zaptiye Teşkilatı** kuruldu.

↳ **Polis**

✓ Tanzimat fermanı ile **askerlik vatan hizmeti** sayıldı ve 5 yıl ile sınırlandırıldı.

✓ Ordunun adı **Askeri Şahane** olarak değiştirildi.

Tanzimat'a karşı bir tepki olarak kabul edilmekte

KULELİ VAKASI
1859

Abdlmecit'e
karşı suikast
teşebbüsü

Abdülaziz'i
tahta
çıkarma
amacı var

ABDÜLAZİZ DÖNEMİ (1861-1876)

- ✓ **Avrupa seyahatine çıkan ilk padişaktır** (*Fransa, İngiltere, Belçika, Almanya, Avusturya-Macaristan ziyaret edildi.*).
- ✓ **Donanmaya yatırım yapılarak güçlü bir donanma oluşturuldu.**(Osmanlı, dönemin 3. donanma gücü haline geldi)

İDARE-HUKUK ALANINDA ISLAHATLAR

Tanzimat

Abdülaziz

✓ Vilayet Nizamnamesi yayınlandı. Buna göre;

✓ Şura-i Devlet ve Divan- Ahkamı Adliye kuruldu.

↳ **Danıştay**

↳ **Yargıtay**

İdare-hukuk Alanında İslahatlar;

- ✓ **Nizamiye Mahkemeleri** kuruldu.

→ **Laik mahkemelerdir**

- ✓ **Mecelle yürürlüğe girecek.** →

*Osmanlının İslam
dini-Hanefi
mezhebi referanslı
ilk medeni kanunu*

Ahmet Cevdet Paşa
başkanlığında bir komisyonca
hazırlanacaktır.(1868-1876) 16
kitaptan oluşur. 13 kitap
Abdülaziz zamanının son 3 kitap
II. Abdülhamit zamanında
yürürlüğe girecektir.

- ✓ **Düster** dergisi çıkarıldı.

→ **Kanunları yayımlamak için**

- ✓ **İlk posta pulu** basıldı.

EĞİTİM-KÜLTÜR ALANINDA ISLAHATLAR

Tanzimat

Abdülaziz

1869'da **Maarif-i Umumiye Nizamnamesi** yayımlandı.

Okul türleri ve eğitim işleri düzenlendi

OKUL TÜRLERİ

İlköğretim

Ortaöğretim

Yükseköğretim

Sıbyan
mektebi

İptidai

Rüştiye

İdadi

Sultani

Darülfünun

Şeriye
Vekaletine
bağlı ilkokul

Maarif
Vekaletine
bağlı ilkokul

Ortaokul

Lise

Anadolu
lisesi

Üniversite

Eğitim-kültür Alanında Islahatlar;

- ✓ **Dar-ül Muallimat** açıldı. → ***Kız öğretmen okulu***
- ✓ **Galatasaray Sultanisi** açıldı. → ***İlk sultani***
- ✓ **Dar-ül Fünun** açıldı. → ***İstanbul Üniversitesi***
- ✓ **Darüşşafaka** açıldı. → ***Müslüman yetimler için***
- ✓ **Robert Koleji** açıldı. → ***Amerikan okulu***
- ✓ **Diyojen** yayınlandı. → ***İlk mizah dergisi-Teodor Kasap çıkardı***

1897'de

Osmanlıda Yabancı ve Azınlık okulları

AZINLIK OKULLARI	
MİLLET	OKUL SAYISI
Rum	4.390
Ermeni	851
Bulgar	693
Yahudi	331
Sırp	85
Ulah (Romanya)	63
Katolik Rum	60
Katolik	50
TOPLAM	6.523

YABANCI OKULLARI	
MİLLİYET	OKUL SAYISI
Amerikan	131
Fransız	127
İngiliz	60
Alman	22
İtalyan	22
Avusturya	11
Rus	7
İran	4
TOPLAM	384

Osmanlının eğitimine katkı sağlamak amaçlı okullar!!!

Azınlıklara ayrılmış düşünceleri aşılıarak ayrışmayı bölünmeyi hızlandırdılar

Öz kültürüne yabancı aydınlar yetiştirdiler

Lozan ant. ile bu bela bitti

SOSYO-EKONOMİK ALANINDA ISLAHATLAR

✓ Süveyş Kanalı açıldı.

Mısır ve Osmanlının önemi arttı

✓ Memleket Sandıkları ve Emniyet Sandıkları kuruldu.

Mithat Paşa-Çitçkiye kredi amaçlı

✓ Islah-ı Sanayi Komisyonu kuruldu.

Esnafı korumak ve şirketleşme amaçlı. Başarılı olmadı

✓ Sergi Umumi Osmani açıldı.

İlk Osmanlı Fuarı

✓ Hilali Ahmer kuruldu.

Kızılay

II.ABDÜLHAMİT DÖNEMİ (1876-1909)

İstibdat

İDARE-HUKUK ALANINDA

- ✓ İlk Anayasa, Parlamento, Meşrutiyet rejimi hayata geçirildi.
- ✓ Panislamizm (İslamcılık), Devlet'in resmi politikası oldu.
- ✓ Devlet idaresi Yıldız Sarayı'na taşındı.

İdare - hukuk Alanında;

- Basına **sansür** konularak yönetime ters düşünceler, kitaplar, cemiyetler yasaklandı.
- Yıldız **Hafiye Teşkilatı (Jurnal)** kuruldu.
- Mecelle tam olarak yürürlüğe girdi.
- Doğuda Ermeni çetelerine karşı **Hamidiye Alayları** kuruldu.
- Donanma Haliç'te çürütüldü.

EĞİTİM-KÜLTÜR ALANINDA

✓ Sanayi-i Nefise Mektebi açıldı.

→ Osman Hamdi Bey

✓ Baytar Mektebi, Ziraat Mektebi, Ticaret Mektebi, Hukuk Mektebi gibi Batı tarzı eğitim yapan okullar açıldı.

✓ Sağır, Dilsiz ve A'ma Mektebi açıldı.

✓ Rüştîye ve İdadi türü okullar ülke geneline yayıldı.

✓ Asarîatika kuruldu.

→ Arkeoloji müzesi

✓ Darül Fünûn tam olarak açıldı.

SOSYO-EKONOMİK ALANDA

✓ 1881'de **Muharrem Kararnamesi** ile devlet iflasını bildirerek borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etti.

Bağımsızlık, egemenlik zedelendi

✓ Alacaklı devletler **Düyunu Umumiye**'yi kurdu.

*İngiltere-Fransa-
Almanya-İtalya-
Avusturya ve
Osmanlı'dan oluştu.*

Borçlar İdaresi

**Lozan Ant. ile
kurtulcaz**

✓ Maden, orman, tuzla, demiryolu, kabotaj, D.Rumeli vergisi, reji gelirlerine Düyunu Umumiye el koydu.

Sosyo-Ekonomik Alanda;

✓Tütün üretimi Alman-Fransız ortaklığındaki “**Reji İdaresi**” ne bırakılarak tekel sağlanmasına göz yumuldu. → **1925'te kaldırıldı**

✓**Kabotaj** hakkı yabancılara bırakıldı.

→ **Limanları işletme hakkıdır. 1926'da Türk vatandaşlarına bırakılacak.**

✓Memleket Sandıkları **Ziraat Bankası**'na dönüştürüldü.

✓Berlin-Bağdat , Hicaz demir yolu ve ilk tramvay hatları kuruldu.

Sosyo-Ekonomik Alanda;

- ✓ Darülaceze kuruldu. → *Kimsesiz, yaşlı, engellilerin bakımı için*
- ✓ **BEŞİKTAŞ**, galatasaray ve fenerbahçe kulüpleri kuruldu.
- ✓ 1908'de Selim Sırrı (Tarcan) tarafından **Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesi** kuruldu.Yelken, kürek, yüzme, bisiklet,tenis, boks, eskrim ve binicilik gibi modern sporlar yapılmaya başlandı.
- ✓ Osmanlı Devleti **ilk kez 1912 Stockholm Olimpiyatlarına katıldı.**

1882- II.ABDÜLHAMİT'TEN İTİBAREN KULLANILAN OSMANLI DEVLET ARMASI VE ANLAMI

Güneş: Padişah

Tuğra: II.Abdülhamit

Yeşil sancak: İslam

Kırmızı sancak: Osmanlı hanedanı

Sorguç: Osman Gazi

Terazi: Adalet

Kitaplar: Kur'anı Kerim ve Osmanlı Kanunları

Silahlar: Ordu

Çapa: Donanma

Nişanlar: İmtiyaz-Mecidi-İftihar-Osmani-Şefkat

19.YY OSMANLIDA KADIN HAKLARI MÜCADELESİ

✓ İlk kadın dergisi Terakki-i Muhadderat-1869 →

*Kadınların Yükselişi
anlamında*

✓ Şükufeza-1886 →

*Çiçek Bahçesi (Sahibi Arife Hanım ve
yazarları tamamen kadın)*

✓ Hanımlara Mahsus Gazete-1895 →

*Fatma Aliye (Osmanlıda ilk kadın
romancı ve kadın hakları savunucusu)
bu gazetede görüşlerini yazdı*

✓ Fatma Aliye, Emine Semiye, Şair Nigar, Fatma Fahrünnisa, Fatma Kevser ve Gülistan İsmet dönemin kadın yazar ve şairleridir.

• Demet-1908 →

*Halide Edip, İsmet Hakkı, Fatma Müzehher gibi kadın
yazarların yazıları da yer almıştır. Bu dergide kadınların
mesleki olarak sınırlandırılmalarına tepki gösterilmiştir*

OSMANLIDA DEMOKRATİKLEŞME

*Alemdar
Mustafa Paşa*

*Mustafa
Reşit Paşa*

*Genç
Osmanlılar*

*İttihat
Terakki*

**SENEDİ
İTTİFAK
(1808)**

**TANZİMAT
FERMANI
(1839)**

**ISLAHAT
FERMANI
(1856)**

**I.
MEŞRUTİYET
(1876)**

**II.
MEŞRUTİYET
(1908)**

II.Mahmut

Abdülmecit

II.Abdühamit

Mısır Sorunu

Paris ant.

İst. (Tersane)
Konferansı

Reval
Görüşmeleri

İÇ POLİTİK

DIŞ POLİTİK FAKTÖRLER

Yabancı devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek ve destek almak için Osmanlı Devleti demokratik adımlar atmak zorunda kalmıştır

II. Mahmut

1808-SENEDİ İTTİFAK

Batı etkisi yok

TARAFLAR

II. Mahmut ile
Alemdar Mustafa
Paşa liderliğindeki
Ayanlar

İÇERİK

✓ Ayanlar padişaha bağlı kalacaklar ve emirlere uyacaklar.

M. otorite güçlendi

✓ Ayanlar buldukları bölgede asker ve vergi toplayacaklar ve isyanların bastırılmasına yardımcı olacaklar.

✓ Ayanların hanedanlık hakları güvence altına alındı.

ÖNEMİ

✓ Padişahın yetkisi ilk kez sınırlandırıldı.

✓ Demokratikleşme yolunda ilk adım
Bu yönü ile;

**İngiltere'de ki 1215-
Magna Carta ile
benzerlik kurulabilir.**

Abdlmecit

1839-TANZİMAT FERMANI

Gülhane Hattı
Hümayun

YAYINLAYAN

- ✓ Abdlmecit
- ✓ Mustafa Reşit Paşa

NEDEN

- ✓ Mısır isyanında İngiltere'nin desteğini almak,
- ✓ Avrupalı Devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek,
- ✓ Azınlıkların Devlet'e olan bağlılığını arttırmaktır.

İÇERİK

- ✓ Temel haklar güvence altına alındı

ÖNEMİ

- ✓ İlk kez kanun üstünlüğü kabul edildi
- ✓ Anayasalcılık yolda ilk adım
- ✓ Eşitlik

Tanzimat Fermanı Der ki;

- **Herkesin** namus, can ve mal hakkı ile özgürlüğü sağlanacak,
- Vergiler düzenli bir şekilde **herkesin** gelirine göre alınacak,
- **Herkes** kanun önünde eşit olacak, mahkemeler açık yapılacak, mahkeme kararı olmadan kimseye ceza verilmeyecek,
- İşkence ve angarya kaldırılacaktır.

Tanzimat Fermanı Der ki;

- **Askerlik**, **vatan görevi** haline getirilecek ve gayrimüslimler dahil herkes 5 yıl askerlik yapacak,

*İlk kez
askerlik hakkı
elde ettiler*

- Rüşvet ve iltimas engellenecek,

Özel mülkiyet güçlenecektir

- **Herkes** mal, mülk sahibi olabilecek ve miras bırakabilecek, müsadere uygulanmayacak.

Müsadere usulü tamamen kaldırıldı

- Ferman hükümlerine ve kanunlara Padişah da uyacaktır.

Askerlik vatan görevi/Gayrimüslimler de asker

Müsadere kaldırılacak, özel mülk güvence altında

**Tanzimat
Fermanı ile**

İlk kez padişahın yetkileri kanunla sınırlandırıldı
İlk kez kanun üstünlüğü kabul edildi
İlk kez hukuk devleti anlayışı

Anayasalcılığa
geçişte ilk
adım

Hak bakımından MÜSLİM=GAYRİMÜSLİM

Eşitlikçi anlayışla beraber OSMANLICILIK
resmi ideoloji haline gelecek

Abdlmecit

1856-ISLAHAT FERMANI

Batının baskısı

YAYINLAYAN

- ✓ Abdlmecit
- ✓ Sadrazam Mehmet Emin Ali Paşa

NEDEN

- ✓ Paris Konf. da Avrupalı Devletlerin işlerimize karışmasını engellemek,
- ✓ Azınlıkların Devlet'e olan bağlılığını arttırarak çöküşü engellemek

İÇERİK

- ✓ Gayrı müslimlere yönelik düzenlemeler

ÖNEMİ

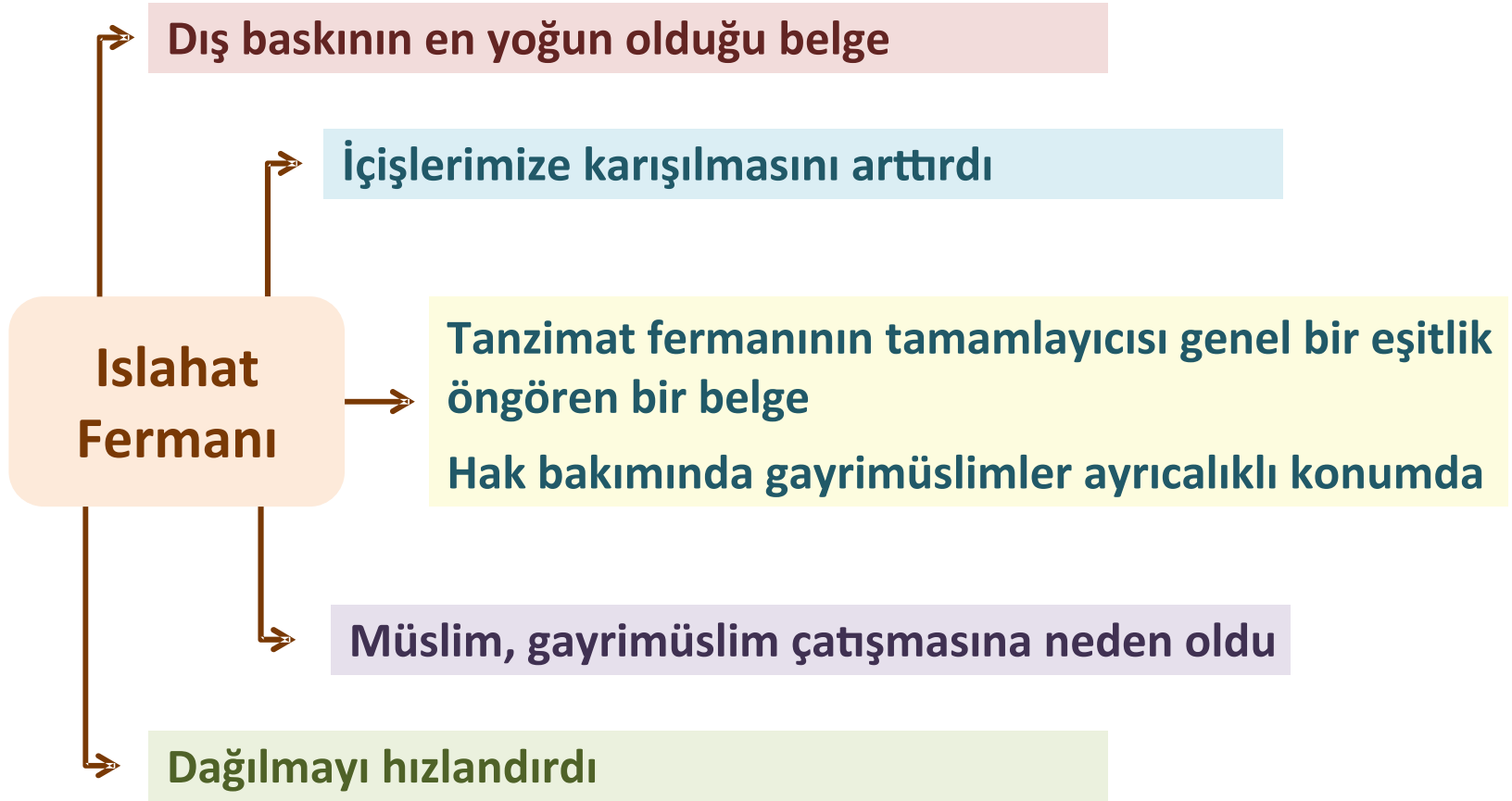
- ✓ **Azınlıklar ayrıcalıklı bir duruma geldi**

Islahat Fermanı Der ki;

- ✓ **Gayrimüslimler** ile ilgili aşağılayıcı söylemler kaldırılacak,
- ✓ Hiç kimseye din değişikliği konusunda baskı yapılmayacak, din ve vicdan özgürlüğü sağlanacak,
- ✓ **Gayrimüslimler** nakdi bedel ödemek kaydı ile **askerlikten muaf** tutulabilecek,
- ✓ **Gayrimüslimler** devlet memuru olabilecek,
- ✓ **Gayrimüslimler** belediye ve il genel meclislerinde görev alabilecek,

Islahat Fermanı Der ki;

- **Gayrimüslimler** kendi dillerinde eğitim yapan okul açabilecek, banka ve şirket kurabilecek,
- **Cizye, haraç ve iltizam kaldırılacaktır.**
- **Mahkemeler herkese açık olacak, Gayrimüslimler de şahitlikte eşit kabul edilecek, karma mahkemeler kurulacaktır.**
- **Hapishanelerde işkence ve eziyet yapılmayacaktır.**
- **Yabancılar Osmanlı toprakları üzerinde mülk edinebileceklerdir.**

II. Abdülhamit

1876-I.MEŞRUTİYET

İLAN EDEN

- ✓ II. Abdülhamit
- ✓ Genç Osmanlılar /Jön Türkler (Namık Kemal, Ziya Paşa, Mithat Paşa, Ali Suavi, Şinasi ve Hüseyin Avni Paşa)

NEDEN

- ✓ 1876 İstanbul-Tersane Konferansında Avrupalı Devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek,
- ✓ Azınlıkların Devlet'e olan bağlılığını arttırmaktır.

ÖNEMİ

- ✓ İlk anayasa (Kanuni Esasi)
- ✓ İlk anayasal düzen
- ✓ İlk parlamento
- ✓ İlk kez halk yönetime katıldı

Meşrutiyete Giden Yol

GENÇ OSMANLILAR

Meşrutî Yönetime geçebilmek için

~~Abdülaziz~~

Direndi

~~V. Murat~~

Akli dengesi
yerinde değil

II. Abdülhamit

Söz verdi

Sözünü tuttu. 23 Aralık 1876'da Kanun Esasi'yi ilan etti

KANUNİ ESASİ (23 Aralık 1876)

HAZIRLAYAN

✓ Mithat Paşa başkanlığında komisyon (Cemiyeti Mahsusa)

ÖZELLİKLERİ

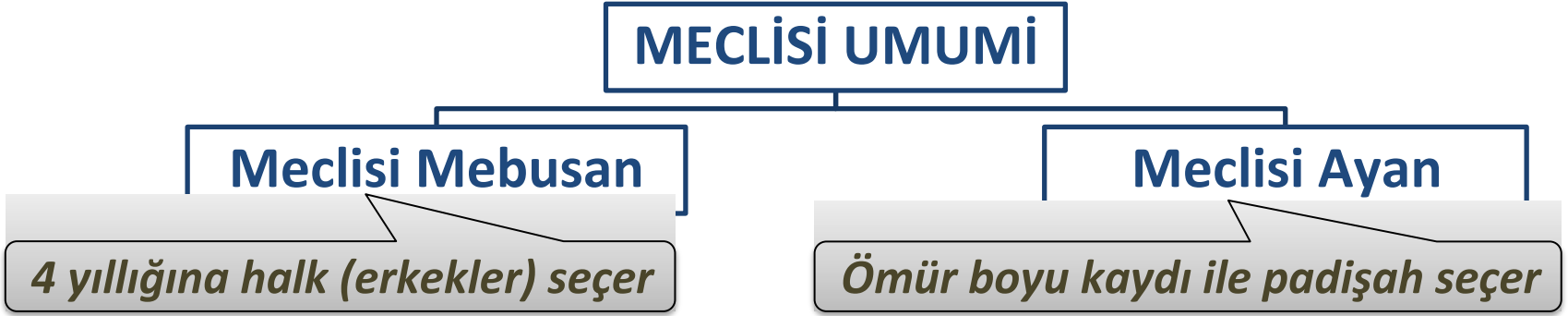
- ✓ 119 madde
- ✓ Fransa ve Belçika anayasaları örnek alındı
- ✓ Resmi dil Türkçedir
- ✓ Antidemokratik maddeler yer almaktadır

ÖNEMİ

- ✓ İlk anayasa
- ✓ Meşrutî rejim kurmuştur
- ✓ Halka ilk kez yönetime katılma imkanı vermiştir

Kanuni Esasi der ki;

✓ Yasama görevi Meclis-i Umumi'ye aittir.

✓ Kanun teklifi Heyeti Vükela'ya (Hükümet'e) ve Padişah'ın iznine bağlıdır.

✓ Kanunlar ancak Padişah'ın onayı ile yürürlüğe girebilirdi.

Kanuni Esasi der ki;

- ✓ **Yürütme yetkisi** Padişaha ve Padişah'ın seçtiği Heyeti Vükela'ya (*Hükümet'e*) aittir.
- ✓ Hükümet Padişah'a, Meclis de Hükümet'e karşı sorumludur.
- ✓ **Padişah**, olağanüstü durumlarda süresiz olarak **Meclis'i** kapatabilir.
- ✓ **Padişah**, mahkeme kararı olmaksızın polis soruşturması ile dilediği kişiyi **sürgüne gönderebilir.**(113.madde)

Kanuni Esasi der ki;

- ✓ Seçimler 4 yılda bir. Seçme yaşı 25, seçilme yaşı 30'dur. Çift dereceli seçim sistemi uygulanmıştır.
- ✓ Temel hak ve özgürlükler düzenlenmiştir.
- ✓ Yargı bağımsızlığı ve Kanuni hakim güvencesi düzenlenmiştir.
- ✓ Resmi dil Türkçedir.

Meşrutiyet Meclisinin Toplanması ve Dağıtılması (20 Mart 1877-14 Şubat 1878)

- 69'u Müslüman 46'sı Gayrimüslim 115 mebus ve 26 ayan meclisi üyesi ile **Dolmabahçe Sarayı**'nda toplandı.
- Siyasi parti yok.
- 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı (**93 Harbi**) nedeni **II. Abdülhamit** savaşı bahane ederek anayasadan aldığı yetki ile **Meclis'i kapatmıştır**.
- 30 yıl sürecek **İstibdat Dönemi** başlamıştır
- Anayasa yürürlükte kalmış meclis maddesi uygulanmamıştır.

*Ali Suavi **Çırağan baskını** ile II.Abdülhamit'i tahttan indirmek istediler.*

II. Abdülhamit

1908-II.MEŞRUTİYET

İLAN EDEN

- ✓ II. Abdülhamit
- ✓ İttihat Terakki Cemiyeti

NEDEN

- ✓ 1907 Reval Görüşmelerinde İngiltere ve Rusya'nın iç işlerimize karışmasını engellemek,
- ✓ Azınlıkların Devlet'e olan bağlılığını arttırmaktır.

ÖNEMİ

- ✓ İlk çok partili rejim
- ✓ Demokratik sistem

II. Meşrutiyete Giden Yol

*Türk tarihinin
ilk siyasi partisi*

İTTİHAT TERAKKİ CEMİYETİ-1889

- ✓ 1889'da İst.'da Askeri Tıbbiye öğrencilerince "**İttihadi Osmani**" adıyla kuruldu.Aynı yıl yurt dışındaki Jön Türklerle temasa geçerek **Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti** adını aldı.
- ✓ Kurucuları:İbrahim Temo-Abdullah Cevdet-İshak Sükuti-Ahmet Rıza
- ✓ Gizli teşkilatlanmalarında İtalya'nın **Carborani** örgütünü örnek aldılar.
- ✓ **Mizan,Meşveret,İçtihat** ,Osmanlı önemli yayın organları
- ✓ **M.Kemal**'in Şamda kurduğu "**Vatan ve Hürriyet Cemiyeti**" 1907'de İttihatçılar ile birleşti.

II. Meşrutiyete Giden Yol

*İ.T.C. Mensubu subaylar Resneli
Niyazi bey ve Enver bey liderliğinde*

İng-Rus

1907 Reval
Görüşmelerinde
içişlerimize
müdahale üzerine

Hürriyet Taburları
Makedonya'da
Meşrutiyet amacı
ile isyan etti

II.Abdülhamit
23 Temmuz
1908'de
yeniden
Meşrutiyeti
ilan etti

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ GELİŞMELERİ

✓Yapılan seçimler neticesinde 17 Aralık 1908'de önce Adalet Bakanlığı binasında çalışmalarına başlayan meclis daha sonra **Çırağan Sarayı**'nda çalışmalarına devam etti.

✓Meclis Başkanı **Ahmet Rıza**

✓Çok partili sistem. **İttihat Terakki** ve **Ahrar Fırkası** mecliste temsil ediliyor.

Dönemin diğer partileri;

İttihadi Muhammedi - Osmanlı Demokrat - Fedakaranı Millet - Mutedil
Hürriyetperveran - Osmanlı Sosyalist - Ahali - **Hürriyet ve İtilaf Fırkası**

31 MART VAKASI (13 Nisan 1909)

Rejimi yıkmaya yönelik ilk isyan

NEDENLERİ

- ✓ Meşrutiyet rejiminin değiştirilmek istenmesi
- ✓ İng.'nin, **Ahrar ve İttihadi Muhammediye** Fırkalarının **Volkan gazetesi** ve **Derviş Vahdeti**'nin halkı kışkırtması

GELİŞİMİ

- ✓ **Serbesti gazetesi** yazarı **Hasan Fehmi**'nin öldürülmesi ile isyan patladı.
- ✓ **Avcı taburları** alaylı subaylar destekledi
- ✓ **HAREKET ORDUSU** (Komutan=Mahmut Şevket Paşa) isyanı bastırdı

SONUÇLARI

- ✓ **II.Abdülhamit meclis kararıyla tahttan indirildi** V.Mehmet Reşat padişah yapıldı
- ✓ 1909 Anayasa değişiklikleri yapıldı
- ✓ İ.T.C.'nin etkinliği arttı

ilk kez

M.Kemal kurmay bşk. İlk kez tarih sahnesinde

1909 Anayasa Değişiklikleri

- ✓ Hükümet meclise karşı sorumlu tutulmuştur.
- ✓ Yasa teklifi için gerekli olan padişah izni kaldırılmıştır.
- ✓ Bakanlar, sadrazam tarafından belirlenecektir.
- ✓ Toplanma, dernek ve parti kurma hakkı ve hürriyeti kabul edilmiştir.
- ✓ Padişahın sürgüne gönderme yetkisi ve sansür kaldırılmıştır.
- ✓ Padişahın **meclisi açma-kapama** yetkisi zaman kriteri ile **sınırlandırılacaktır.**

Demokratik
yönetim

1913 Babıali Baskını ile de İ.T.C.'nin DİKTATÖRLÜĞÜ başlayacaktır.

İç Kargaşa Dış Politikada Kaybettirir

✓ Meşrutiyetin ilanı ve 31 Mart kargaşasında;

Bulgaristan → Bağımsızlığını ilan etti.

Girit → Yunanistan'a katıldı.

Bosna-Hersek → Avusturya-Macaristan
İmp. tarafından ilhak edildi

İTTİHAT VE TERAKKİ DÖNEMİ (1908-1918) ISLAHATLARI

Türkçü-Batıcı

✓ Darülfünun özerk yapıya kavuştu.

✓ 1911' de İnas İdadisi ilk kez açıldı.

↳ *Kız lisesi*

✓ 1914'te İnas Darülfünunu ilk kez açıldı

↳ *Kız üniversitesi*

✓ 1915'te dil reformu yapılarak her türlü yazışmada Türkçe kullanılması zorunlu kılındı

✓ 1917'de Takvim-i Garbi adıyla miladi takvime geçildi.

İttihat Ve Terakki Dönemi İslahatları;

- ✓ Milli Talim ve Terbiye Cemiyeti
- ✓ Türk Gücü Cemiyeti (İzci teşkilatı)
- ✓ Türk Derneği
- ✓ Türk Yurdu Cemiyeti
- ✓ Türk Ocağı-1911
- ✓ Milli kütüphane, Milli Hazine-i Evrak (arşiv) , Milli Musuki, Milli Filimcilik, Milli Coğrafya ve Turizm gibi kurumlar oluşturuldu.

İttihat Ve Terakki Dönemi Islahatları;

✓ **Darül Hikmeti İslamiye** kuruldu.

Yüksek İslam Şurası (Dini sorunlara çözüm)

✓ **Müdafaai Milliye Cemiyeti-1914**

✓ **Donanma Cemiyeti-1909**

✓ **Darülbedayi-1914 ve Darülelhan-1917**

Tiyatro okulu

Müzik okulu

✓ **Himaye-i Etfal Cemiyeti-1917**

Çocuk Esirgeme Kurumu

✓ **Milli iktisat siyaseti** ile yerli malı kullanma, kooperatifçilik çalışmaları ile milli bir banka olan **İtibar-i Milli Bankası-1917** kuruldu

OSMANLIDA FİKİR AKIMLARI

FİKİR AKIMI	TEMSİLCİLER	İÇERİK	ETKİN OLDUĞU DÖNEM
OSMANLILIK	-Genç Osmanlılar -Namık Kemal -Mithat Paşa -Şinasi -Ziya Paşa	Milliyetçilik fikrine karşı dil, din, ırk farkı gözetmeksizin tüm bireyleri eşit duruma getirerek kaynaşmış bir Osmanlı milleti yaratmak amaçındadır.	TANZİMAT DÖNEMİ'ne damga vuran Osmanlılık, I. Balkan Savaşı'nda Arnavutluk'un bağımsız olması ile etkinliğini yitirmiştir.
İSLAMCILIK (Ümmetçilik)	-Mehmet Akif -Sait Halim Paşa -Ahmet H.Akseki	Müslümanları Halifelik kurumu etrafında birleştirme amacı ile gündeme gelmiştir.	II. ABDÜLHAMİT Dönemi'nde resmi ideolojidir. I. Dünya Savaşı'nda etkinliğini yitirmiştir.
TÜRKÇÜLÜK	-Ziya Gökalp -Ömer Seyfettin -Yusuf Akçura	Osmanlı sınırlarında yaşayan Türkleri milli değerleri etrafında birleştirme amaçındadır.	II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ'nde etkin
TURANCILIK	-Enver Paşa	Bütün Türkleri Osmanlı çatısı altında birleştirme amaçındadır.	I. DÜNYA SAVAŞI'NDA etkin, Kafkas Cephesi'nde etkinliğini kaybetmiştir.
BATICILIK	-Abdullah Cevdet -Celal Nuri Tevfik Fikret	Batıyı örnek alarak Devlet'in kurtulacağına inanıyorlardı.	Lale Devri'nden itibaren HER DÖNEM özellikle II.MEŞRUTİYET'te etkindir.
ADEMİ MERKEZİYETÇİLİK	-Prens Sebahattin	Federal yönetim ve liberal ekonomiyi hedefledi	II. Meşrutiyet Dönemi'nde sesi çıksa da ETKİNLİK GÖSTERMEDİ.